

En studie i fördom

Om rasistiska stereotyper i digitala miljöer

Katie Cohen, Björn Pelzer, Lisa Kaati,
Nazar Akrami, Eric Andersson, Felix Knutas

FOI-R--5352--SE

Oktober 2022

Katie Cohen, Björn Pelzer, Lisa Kaati, Nazar Akrami, Eric Andersson, Felix Knutas

En studie i fördom

Om rasistiska stereotyper i digitala miljöer

Titel	En studie i fördom – Om rasistiska stereotyper i digitala miljöer
Title	A Study in Prejudice – Racist Stereotypes in Digital Environments
Rapportnr/Report no	FOI-R--5352—SE
Månad/Month	Oktober
Utgivningsår/Year	2022
Antal sidor/Pages	50
ISSN	1650-1942
Uppdragsgivare/Client	Arbetsmarknadsdepartementet
Forskningsområde	Ledningsteknologi
FoT-område	Inget FoT-område
Projektnr/Project no	E86232
Godkänd av/Approved by	Cecilia Dahlgren
Ansvarig avdelning	Försvarteknik

Bild/Cover: Shutterstock

Detta verk är skyddat enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, vilket bl.a. innebär att citering är tillåten i enlighet med vad som anges i 22 § i nämnd lag. För att använda verket på ett sätt som inte medges direkt av svensk lag krävs särskild överenskommelse.

This work is protected by the Swedish Act on Copyright in Literary and Artistic Works (1960:729). Citation is permitted in accordance with article 22 in said act. Any form of use that goes beyond what is permitted by Swedish copyright law, requires the written permission of FOI.

Sammanfattning

I denna rapport studeras uttryck för rasism i digitala miljöer, i första hand fördomar – det vill säga ogrundade negativa värderingar av individer baserade på deras grupptillhörighet – mot de minoritetsgrupper som i *Regeringens plan mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott* angivits som speciellt utsatta.

Bland de inlägg som nämnt etniska minoriteter och publicerats på diskussionsforumet Reddit från januari till juli 2022, innehöll 16 % fördomar och ytterligare 3% andra former av negativa attityder mot etniska minoriteter. De fördomar som uttrycktes kunde indelas i fyra kategorier: Föreställningar om grupper som (1) skapar oro eller oreda i samhället, (2) har odemokratiska eller föråldrade värderingar, (3) inte kan integreras eller (4) väljer att försörja sig på bidrag eller ekonomisk brottslighet framför arbete.

Vår undersökning visar att muslimer och andra personer med ursprung i Mellanöstern och Nordafrika är särskilt utsatta för andras fördomar. Fördomsfulla inlägg innehåller ofta okunskap om och sammanblandning av olika etniska och religiösa minoriteter. Eftersom undersökningen gjordes våren 2022 har vi testat resultaten mot mediebevakade händelser under tidsperioden. En kraftig ökning av islamofobiska uttryck sammanföll med rapporteringen om de så kallade påskupploppen i april 2022.

Nyckelord: Rasism, fördomsfullhet, fördomar, stereotyper, digitala miljöer, internet, sociala medier, textanalys.

Summary

In this report, manifestations of racism in digital environments are studied, mainly expressions of prejudice against some of the minority groups that have, in the Swedish government's *Plan against racism, similar kinds of hostility, and hate crime*, been indicated as particularly exposed to racism.

In a sample of Reddit posts mentioning ethnic minorities from January to July 2022, 16% contain prejudice against ethnic minorities and a further 3% expressed other negative attitudes towards ethnic minorities. Most of the prejudicial statements expressed variations of the idea that certain groups, by different means, create disorder and unrest, have undemocratic or outdated values, are difficult to integrate, or choose crime or social security before work as a means of financial sustenance.

Our study shows that people of Middle Eastern and North African descent are particularly exposed to prejudice, as are Muslims. Prejudicial statements often displayed ignorance and conflation of different ethnic and religious minorities. Since the study was conducted during spring 2022, we have tested the results against current affairs during the same period. The result indicates that a substantial increase of islamophobic expressions coincided with the so-called 2022 Sweden riots.

Keywords: Racism, prejudice, stereotypes, digital environments, internet, social media, text analysis.

Innehåll

1	Översikt.....	7
1.1	Om arbetet.....	7
1.2	Rapportens upplägg.....	8
1.3	Etiska överväganden.....	9
1.4	Rapporten i korthet.....	9
2	Rasism i Sverige	11
2.1	En definition av rasism	11
2.2	Rasismens konsekvenser.....	11
2.2.1	Diskriminering och utanförskap	11
2.2.2	Trakasserier och hatbrott.....	12
2.2.3	Risker för samhället.....	13
2.3	Olika former av rasism i Sverige	13
2.3.1	Afrofobi (anti-svart rasism).....	14
2.3.2	Antisemitism.....	14
2.3.3	Islamofobi.....	15
2.3.4	Rasism mot romer (antiziganism).....	16
2.3.5	Rasism mot samer.....	16
3	Att undersöka rasism i digitala miljöer	18
3.1	Rasism på nätet.....	18
3.2	Stereotypbildning och fördomsfullhet.....	18
3.3	Att observera det osynliga.....	22
3.3.1	Implikatur och annotering av data	23
3.3.2	Laddade ord.....	23
3.4	Digitala miljöer och dataanalys.....	24
4	Olika grupper synlighet i svenska sociala medier	26
4.1	Metod.....	26
4.2	Resultat.....	27
4.3	Diskussion	28
5	Tonläge i diskussioner om etniska minoriteter	30
5.1	Toxiskt språk.....	30

5.2	Att identifiera toxiskt språk med AI	30
5.3	Metod	31
5.4	Resultat.....	31
6	Fördomsfulla uttalanden om etniska minoriteter	33
6.1	Att undersöka fördomar i digitala miljöer	33
6.2	Metod	34
6.3	Resultat.....	35
6.3.1	Attityd till etniska minoriteter	35
6.3.2	De vanligaste fördomarna.....	36
6.3.3	Fördom och grupp.....	37
6.4	Diskussion.....	40
7	Avslutande reflektioner	43
7.1	Framtida forskning	44
8	Referenser.....	45
	Bilaga 1: Undersökta subreddits	50

1 Översikt

Hösten 2021, i samband med *Remember – ReAct, Malmö internationella forum för hågkomst av Förintelsen och bekämpande av antisemitism*, inleddes ett arbete med särskilda åtgärdsprogram mot olika former av rasism. Ett av åtgärdsprogrammen (som alla syftar till att komplettera *Den nationella planen mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott*) har som mål att förstärka det förebyggande arbetet på nätet, och som ett led i detta har Totalförsvarets forskningsinstitut i enlighet med regeringens beslut den 23 september 2021 (A2021/01789) tilldelats medel för att kartlägga olika former av rasism i digitala miljöer. I denna rapport presenteras resultaten av uppdraget.

Kartläggningen bygger på en teoretisk grund som är förankrad i socialpsykologisk forskning kring fördomsfullhet och stereotypbildning. Även om rasism kan definieras på en mängd olika sätt, är dessa två företeelser alltid nödvändiga komponenter. De analyser som beskrivs i rapporten är utförda med en kombination av automatiserade och manuella tekniker på textuellt innehåll i öppna digitala kommunikationskanaler.

Rapporten är centrerad kring tre undersökningar. Den första undersökningen utgår från uppdraget att kartlägga olika former av rasism (afrofobi, antisemitism, islamofobi, rasism mot romer och rasism mot samer) och undersöker fem olika digitala kommunikationskanaler. Den andra undersökningen är begränsad till diskussionsplattformen Reddit, där vi med hjälp av en språkmodell undersöker huruvida det finns en skillnad i tonläge beroende på om ett inlägg nämner etniska minoriteter eller inte. Den tredje undersökningen fokuserar specifikt på fördomar baserade på religiös eller etnisk tillhörighet.

1.1 Om arbetet

Arbetet som presenteras i rapporten bygger på en tvärvetenskaplig ansats som förenar flera olika metoder och forskningsfält (datavetenskap, psykologi, lingvistik/språkfilosofi och samhällsvetenskap). De personer som skrivit, samlat data och/eller genomfört undersökningarna i rapporten är:

- Katie Cohen. MSc (psykologexamen), analytiker och projektledare, FOI.
- Björn Pelzer. Fil.dr. i datalogi, forskare, FOI.
- Lisa Kaati. Fil.dr. i datavetenskap, Institutionen för data- och systemvetenskap, Stockholms universitet.
- Nazar Akrami. Professor i psykologi, Psykologiska institutionen, Uppsala universitet.

- Eric Andersson. Student vid Masterprogrammet i samhällsvetenskap med inriktning psykologi, Uppsala universitet.
- Felix Knutas. Student vid Masterprogrammet i samhällsvetenskap med inriktning psykologi, Uppsala universitet.

Patrik Söderlund, student vid Masterprogrammet i samhällsvetenskap med inriktning psykologi, Uppsala universitet, har hjälpt till att annotera data till undersökningen i kapitel 6.

1.2 Rapportens upplägg

Kapitel 2 utgår ifrån uppdragsgivarens formulering – att kartlägga olika former av rasism i digitala miljöer. Vi diskuterar vad som menas med rasism, hur rasism kan yttra sig och vilka grupper i Sverige som betraktas som särskilt utsatta för rasism.

Kapitel 3 utgör en kortfattad beskrivning av de teoretiska grunderna till våra undersökningar. Vi diskuterar hur internet blivit en arena för spridning av rasistiska budskap, beskriver teorier som förklarar rasism i termer av social kognition, samt resonerar om hur psykologiska konstrukt kan utforskas i textdata.

I kapitel 4 undersöker vi hur mycket olika etniska grupper diskuteras på några av de största svenskspråkiga digitala plattformarna. Vi resonerar kring skillnaderna i relation till gruppernas storlek och grad av etablering i Sverige och kopplar resultaten till forskning om hur olika stereotyper uppstår. Resultaten av undersökningen i kapitel 4 är avgörande för vilka undersökningar som görs i resten av rapporten.

I kapitel 5 beskriver vi hur man kan undersöka attityder och föreställningar via språk och jämför med hjälp av en maskininlärningsmodell den emotionella tonen i diskussioner om etniska minoriteter med den emotionella tonen i andra diskussioner på Reddit.

I kapitel 6 undersöker vi attityder till etniska minoriteter samt vilka fördomar som finns om de grupper som diskuteras. Undersökningen genomförs på aktuell data från diskussionsplattformen Reddit och speglar tydligt hur aktuella händelser samspelar med vilka attityder som uttrycks.

1.3 Etiska överväganden

För att säkerställa att undersökningarna i denna rapport bedrivs inom juridiskt och etiskt godtagbara ramar har projektet genomgått etikprövning hos Etikprövningsmyndigheten.

Undersökningarna i denna rapport bygger på miljontals inlägg som privatpersoner har skrivit på digitala plattformar. Det har inte varit möjligt att inhämta samtycke från skribenterna. All slags forskning på andras kommunikation, även sådan som medvetet sprids offentligt på digitala plattformar, bör genomföras med hänsyn till den kommunicerande parten. Avvägningen mellan individens rätt till integritet och individens behov av skydd mot skadliga konsekvenser av vissa digitala interaktioner förutsätter att noggranna överväganden föregår insamling och analys av internetdata. All data som använts i den här rapporten är inhämtad från källor som är öppna och tillgängliga för offentligheten, det vill säga plattformar där vem som helst kan läsa utan inloggning eller medlemskap. Ingen data har samlats in från lösenordsskyddade sidor, stängda Facebook-sidor eller andra typer av webbplatser eller sociala medier där användaren har vidtagit någon åtgärd för att hålla upplagt material inom en sluten cirkel. Åtgärder har vidtagits för att skydda potentiellt känsliga personuppgifter som kan ingå i de nedladdade uppgifterna. Alla forskningsresultat rapporteras i anonymiserad och aggregerad form för att skydda individens integritet.

1.4 Rapporten i korthet

- Teknikföretag har fått ett ökat ansvar för bland annat rasistiskt innehåll som publiceras på deras plattformar.
- Flera av de stora teknikföretagen jobbar aktivt med att försöka identifiera och ta bort rasistiskt material från sina respektive plattformar. Att helt automatiskt identifiera sådant material har dock visat sig vara svårt.
- Det saknas konsensus bland forskare såväl som bland beslutsfattare om var gränsen ska dras för vad som är rasism.
- Flera grupper i Sverige har historiskt och i nutid utsatts för rasism.
- Personer med ursprung i Mellanöstern och Nordafrika är just nu en särskilt utsatt grupp vad gäller fördomar.
- En annan grupp som är särskilt utsatt för fördomar är muslimer.
- Muslimer från Mellanöstern och Nordafrika utsätts för rasism på flera olika grunder.

- I fördomsfulla yttranden finns ofta tecken på okunskap om och sammanblandning av olika etniska och religiösa minoriteter, ofta generaliseras flera grupper till ”invandrare”.
- Inom gruppen afrosvenskar är somalier speciellt utsatta för fördomsfulla påståenden.
- Romer och samer omtalas i väldigt liten omfattning i de datakällor vi analyserat. Rasism mot dessa grupper bör därför studeras i andra datakällor eller med andra metoder.

2 Rasism i Sverige

2.1 En definition av rasism

Det finns många definitioner av rasism, här utgår vi från definitionen i *Regeringens plan mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott* från 2016. I regeringsplanen definieras rasism som ”uppfattningar om att människor p.g.a. föreställningar om ras, nationellt, kulturellt eller etniskt ursprung, religion, hudfärg eller annat liknande förhållande är väsensskilda från varandra och att de därmed kan eller bör behandlas på olika sätt”.¹ Definitionen följs upp av exempel på mer konkreta beteendemässiga korrelerat till sådana uppfattningar: ”Att betrakta kulturer som oföränderliga och oförenliga och individers kulturella tillhörighet som oföränderlig och nedärvd, såväl som att anse att olika kulturer inte kan samexistera har kommit att bli uttryck för rasism idag. Det kan ta sig uttryck i att såväl individer som grupper uppfattas som främmande eller oönskade i ett samhälle.” Denna definition kopplar rasism till en essentialistisk syn på etnicitet och kultur, det vill säga en föreställning om att vissa nedärvda egenskaper präglar en individ på ett sätt som inga yttre faktorer kan motverka.

Det essentialistiska synsättet medför att individer betraktas i första hand som bärare av gruppgemensamma egenskaper, och därför får sin position som unik individ reducerad. Okunskap är en viktig faktor i rasism i och med att många fördomar grundar sig på bristande eller felaktig kunskap. Sambandet gäller även i omvänd riktning: Att inte vilja ta till sig fakta om en individ från en viss grupp eller om en grupp som helhet är i sig ett uttryck för rasism.

2.2 Rasismens konsekvenser

2.2.1 Diskriminering och utanförskap

Vardagsrasism, i form av relativt harmlösa, men ständigt återkommande nedvärderande eller fördomsfulla uttryck, är något som många inom de utsatta grupperna lever med. Dessa uttryck varierar från subtila mikroaggressioner till mer påtagliga fördomsfulla skämt eller generaliseringar. Att ständigt behöva navigera kring andras fördomar skapar en individuell stress hos den som blir utsatt.² Idag används allt oftare begreppet *minoritetsstress* för att förklara att

¹ Regeringskansliet (2016). *Samlat grepp mot rasism och hatbrott. Nationell plan mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott*. Regeringen.se

² Woodcock, A., Hernandez, P. R., Estrada, M., & Schultz, P. W. (2012). The consequences of chronic stereotype threat: Domain disidentification and abandonment. *Journal of Personality and Social Psychology, 103*, 635–646.

individer tillhörande grupper som utsätts för diskriminering och fördomar i större utsträckning än majoritetsbefolkningen riskerar att drabbas av fysisk och psykisk ohälsa. Tre exempel på hur individer påverkas av att utsättas för andras fördomar är:

- 1) Ökad vaksamhet och förväntan att avvisas. Den som ständigt är beredd på att utsättas för obehag tröttar snabbt ut sitt emotionella regleringssystem, vilket ökar risken för psykisk och fysisk ohälsa.
- 2) Undvikande och döljande av minoritetsidentiteten.
- 3) Internalisering av negativa stereotyper. Många som utsätts för ständig stereotypisering riskerar att omedvetet infoga stereotyperna i sin självbild, vilket kan leda till självtvivel, självförakt och bristande respekt för sig själva och andra som tillhör samma sociala grupp.³

På grund av en väl undersökt mänsklig egenskap som kallas negativitetsbias har vi generellt lättare att komma ihåg de gånger vi känner oss angripna än de gånger vi får beröm eller blir försvarade.⁴ För de individer som utsätts för rasism kan följden bli att de upplever sig betydligt mer angripna än vad en utomstående betraktare kan se.

2.2.2 Trakasserier och hatbrott

Rasism tar sig ibland starka uttryck i form av trakasserier och hatbrott. Med begreppet hatbrott avses brotten hets mot folkgrupp och olaga diskriminering samt andra brott där ett motiv för brottet varit att kränka en person, folkgrupp eller annan sådan grupp av personer på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning eller annan liknande omständighet (se 16 kap. 8 och 9 §§ samt 29 kap. 2 § 7 brottsbalken).

Att identifiera ett brott som ett hatbrott är svårt, eftersom uppsåtet ofta kan te sig otydligt. Hatbrott är inte ett enskilt brott, utan en omständighet som kan medföra straffskärpning, och utgår endast ifrån en bedömning av gärningspersonens syfte. Statistik över hatbrott är därför ofta otillförlitlig. Många som utsätts för hatbrott har ett lågt förtroende för att polisen kommer att utreda och lagföra brotten, vilket har negativ effekt på anmälningsbenägenheten.⁵ Undersökningar av självupplevd utsatthet för hatbrott⁶ kan vara något mer tillförlitliga, men i och

³ Wallensteen, H. & Svenungsson, I. (2021). *Minoritetsstress i praktiken*. Stockholm: Länsstyrelsen.

⁴ Baumeister, R. F., Bratslavsky, E., Finkenauer, C., & Vohs, K. D. (2001). Bad is stronger than good. *Review of general psychology*, 5(4), 323-370.

⁵ Brottsförebyggande rådet (Brå) (2021:17) *Polisanmälda hatbrott 2020. En sammanställning av de ärenden som hatbrottsmarkerats av polisen*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

⁶ Brottsförebyggande rådet (Brå) (2021). *Nationella trygghetsundersökningen (NTU)*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

med att de mest marginaliserade (och därmed kanske mest utsatta) grupperna ofta är svåra att nå finns det ett mörkertal även i denna rapportering. Att bli angripen eller riskera att bli angripen för den man är har givetvis psykologiska konsekvenser för individen, samtidigt som det skapar misstro och polarisering mellan grupper. Det förekommer att individer döljer sin identitet för att undvika trakasserier, hot och våld.

2.2.3 Risker för samhället

Rasism och diskriminering ökar polarisering och segregation i hela samhället. Att individer stängs ute från möjligheter som ska vara tillgängliga för alla är inte förenligt med ett öppet egalitært samhälle. Om rasismen leder till att grupper eller individer avstår eller utestängs från det demokratiska samtalet går viktiga erfarenheter förlorade. Rasism och hatbrott i Sverige har i praktiken lett till begränsningar i det civila samhällets aktiviteter: Både judiska och muslimska aktiviteter har vid olika tillfällen behövt ställas in eller flyttas på grund av hot.⁷

2.3 Olika former av rasism i Sverige

I regeringens plan mot rasism används begreppet ”olika former av rasism” för att beteckna ideologier, uppfattningar och värderingar som ger uttryck för fientlighet mot olika minoritetsgrupper. Grupper som har angivits som speciellt utsatta för rasism är afrosvenskar, samer, judar, muslimer och romer.⁸ Olika typer av rasism förekommer också mot andra grupper, såväl som mellan individer och grupper utanför majoritetsbefolkningen, men i den här rapporten ligger fokus på de grupper som nämns i planen mot rasism.

Sverige har, i enlighet med Sveriges åtaganden enligt Europarådets *ramkonvention om skydd för nationella minoriteter* fem erkända nationella minoriteter: judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. De nationella minoriteterna och minoritetsspråken har funnits i landet under lång tid och minoriteternas språk och kultur är en del av det gemensamma kulturarvet.⁹ De nationella minoriteterna har under olika perioder varit utsatta och marginaliserade. Även statligt sanktionerade regelrätta övergrepp i form av rasbiologisk forskning, tvångsflyttningar och tvångssteriliseringar har ända in på 1900-talet drabbat några av Sveriges nationella minoriteter.

⁷ Se t.ex. Delin, M. (2015). Förhöjd säkerhet på Stockholms synagoga. *Dagens Nyheter* 2015-02-15.

⁸ Regeringskansliet (2016). *Samlat grepp mot rasism och hatbrott. Nationell plan mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott*. Regeringen.se

⁹ Utrikesdepartementet (2000). *Ramkonvention om skydd för nationella minoriteter Strasbourg den 1 februari 1995*. SÖ 2000:2.

Utöver de nationella minoriteterna finns det i Sverige flera etniska minoriteter som invandrat under de senaste decennierna. Dessa grupper utsätts också för rasism i varierande grad. Den samtida rasismen, till skillnad från rasismen från tidigt 1900-tal, bygger mindre på föreställningar om biologiskt betingade hierarkier och mer på uppfattningar om oförenliga och olösbare kulturella skillnader mellan grupper.¹⁰ Uppfattningen att vissa grupper är ouplösligt bundna till kulturer som är inkompatibla med svenska värderingar är ett exempel på samtida rasism.

2.3.1 Afrofobi (anti-svart rasism)

Afrofobi är ett samlingsbegrepp för rasism, diskriminering och hatbrott mot afrikaner och människor av afrikansk härkomst.¹¹ I Sverige drabbar afrofobi främst afrosvenskar, en demografisk kategori som inkluderar alla invånare i Sverige med någon form av afrikanskt påbrå. År 2014 beräknades antalet afrosvenskar till ca 180 000 individer, av vilka 60 % var utlandsfödda och 40 % var födda i Sverige.¹²

Afrofobi har historiska rötter i det transatlantiska slaveriet som avskaffades för drygt 200 år sedan.¹³ De föreställningar om medfödda ”rasegenskaper” och ”rashierarkier” som använts för att rättfärdiga slaveriet har levt kvar, och medför än idag att individer med afrikansk härkomst möter sedan länge utdaterade fördomar. Afrofobi kan till exempel yttra sig som nedvärderande bilder eller uttryck, eller som diskriminering i vardagen. Mycket forskning om afrofobi utgår från ett intersektionellt perspektiv, där man uppmärksammar samspelet mellan olika diskrimineringsgrunder. I nutid i Sverige utsätts till exempel män oftare för rasprofilering.¹⁴

2.3.2 Antisemitism

Judar har levt i Sverige sedan slutet av 1700-talet, men fick inte likvärdiga medborgerliga rättigheter, inklusive rösträtt, förrän 1870. Innan dess fanns särskilda bestämmelser kring var de fick bo, vad de fick arbeta med och vilka de fick gifta sig med. Runt 1945 ökade Sveriges judiska befolkning när cirka 12 000 befriade koncentrationslägerfångar transporterades till Sverige. Därefter har en

¹⁰ Ekman, M. (2021). *Interaktiv rasism på internet, i pressen och politiken*. Stockholm: Delmi Policy Brief 2021:8.

¹¹ Kawesa, V. (2016). *En definition av afrofobi*. Forum för levande historia. <https://www.levandehistoria.se/en-definition-av-afrofobi>. Hämtad 2022-10-20.

¹² Mångkulturellt centrum (2014). *Afrofobi – En kunskapsöversikt över afrosvenskars situation i dagens Sverige*. Botkyrka: Mångkulturellt centrum.

¹³ Delegationen för mänskliga rättigheter (2007). *Slaveri nu och då – Rätten till frihet*. Delegationen för mänskliga rättigheter i Sverige.

¹⁴ Mångkulturellt centrum (2014). *Afrofobi – En kunskapsöversikt över afrosvenskars situation i dagens Sverige*. Botkyrka: Mångkulturellt centrum.

viss tillväxt skett genom invandring i samband med antisemitiska strömningar i Central- och Östeuropa. Idag finns enligt judiska församlingen i Stockholm ungefär 15 000–20 000 judar i Sverige.¹⁵

Judar i Sverige är en liten och assimilerad minoritet, men eftersom fördomar och konspirationsteorier som kan spåras tillbaka så långt som till medeltiden lever kvar än idag, finns det en omfattande och långvarig hotbild mot judiska institutioner, såväl religiösa som kulturella sådana.¹⁶ Även judiska privatpersoner upplever hot och trakasserier, ibland till den grad att de behövt dölja sin identitet eller flyttat ifrån sina hemstäder.¹⁷

2.3.3 Islamofobi

Islamofobi är ett samlande begrepp för fördomar om och fientlighet mot islam och muslimer. Termen har bara använts i ett tiotal år men negativa attityder till islam har rötter i 600-talet då muslimska dynastier sågs som ett hot mot Europa.¹⁸ Senare har bilden av muslimer präglats av föreställningar om underlägsna och främmande kulturer. Den muslimska invandringen till Sverige har pågått under förhållandevis kort tid, sedan mitten av 1900-talet. Enligt en rapport från Pew Research Centre fanns det drygt 800 000 muslimer i Sverige år 2017.¹⁹

I dagens Europa betraktas muslimer ofta som en homogen grupp oavsett sin individuella syn på kultur och religion. Förutfattade meningar om muslimer leder till diskriminering och trakasserier: kvinnor med muslimsk klädsel blir utsatta för hot och trakasserier i det offentliga rummet, muslimska församlingar utsätts för hot och vandalisering.²⁰ I samband med islamistiska terroråd har många muslimer upplevt att de utsätts för en kollektiv skuldbeläggning, en upplevelse som bekräftas av öknings i frekvensen av anti-muslimska hatbrott efter terrorattentat.²¹ Individer med namn som kan antas härröra från muslimska

¹⁵ jfst.se <https://jfst.se/judendom-judar/judar-i-sverige/> Hämtad 2022-10-20.

¹⁶ Bergmann, W. (2008) Anti-Semitic attitudes in Europe: A comparative perspective. *Journal of Social Issues*, 64(2), 343-362.

¹⁷ Brottsförebyggande rådet (Brå) (2019). *Antisemitiska hatbrott*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

¹⁸ Imhoff, R., & Recker, J. (2012). Differentiating Islamophobia: Introducing a new scale to measure Islamoprejudice and secular Islam critique. *Political Psychology*, 33(6), 811-824.

¹⁹ Pew Research Center (2017). *Europe's Growing Muslim Population*. Washington: Pew Research Center.

²⁰ Brottsförebyggande rådet (Brå) (2021). *Islamofobiska hatbrott*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

²¹ Levin, B. (2022). Trends and Catalysts of Anti-Muslim Hate Crime and Bigoted Attitudes: A Multidecade Analysis. I Turpin-Petrosino, C. (red.) *Islamophobia and Acts of Violence: The Targeting and Victimization of American Muslims*. Oxford: Oxford University Press.

länder får lägre svarsfrekvens när de söker arbete, och även i arbetslivet upplever många muslimer diskriminering.²²

2.3.4 Rasism mot romer (antiziganism)

Uppskattningsvis finns det idag (2022) omkring 50 000–100 000 romer i Sverige.²³ Romer har funnits i Sverige åtminstone sedan 1500-talet, och genom historien drabbats hårt av diskriminering och förföljelser. År 1637 utfärdades den första ”allmänna zigenarförordningen”, där det stadgades att alla romska män skulle hängas, medan romska kvinnor och barn skulle utvisas.²⁴ Utvisningar och utestängning från samhället har sedan dess varit återkommande i romernas historia.

Under 1950-talet ändrades romernas villkor i Sverige då en mer human politik infördes. Rasismen mot romer har dock levt kvar i praktiken, något som inte minst illustreras av Skånepolisens register över romer som uppdagades 2013.²⁵ Fördomar mot romer är mycket utbredda än idag, vilket leder till omfattande diskriminering och även hatbrott.²⁶

2.3.5 Rasism mot samer

Samer är ett urfolk som levt i de nordligaste delarna av Sverige, Norge, Finland och Ryssland under minst 3000 år. Det finns inga register över antalet samer i Sverige, men en vanlig uppskattning är 20 000–40 000.²⁷ Historiskt har svenska staten utsatt den samiska befolkningen för tvångsförflyttningar, politisk diskriminering, påtvingad assimilering men också segregering; därtill har samer utsatts för medicinska övergrepp under överinseende av Statens rasbiologiska institut.

I egenskap av urfolk har samer rätt att förvalta och bruka traditionella marker samt rätt att driva sin ekonomiska, sociala och kulturella utveckling.²⁸ Okunskap om vad minoritets- eller urfolksrättigheter grundar sig i och vad de innefattar kan

²² Brottsförebyggande rådet (Brå) (2021). *Islamofobiska hatbrott*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet

²³ <https://www.minoritet.se/romer>. Hämtad 2022-10-20.

²⁴ Cederberg, I. (2010). *Född fördömd: romerna -ett europeiskt dilemma*, Stockholm: Leopard förlag.

²⁵ SOU (2016:44). *Kraftsamling mot antiziganism*. Slutbetänkande av kommissionen mot antiziganism. Stockholm: Wolters Kluwer Sverige AB.

²⁶ Schoultz, I. (2015). *Polisanmälda hatbrott med antiromska motiv – en studie av polisens utredningsåtgärder*. Lund: Rättssociologiska institutionen, Lunds universitet.

²⁷ Sametinget (2022). *Samerna i Sverige*. Hämtad 2022-10-20 från <https://www.sametinget.se/samer>.

²⁸ United Nations (General Assembly). (2007). *Declaration on the Rights of Indigenous People*.

leda till en missuppfattning om att samer skulle vara särskilt privilegierade.²⁹ Idag yttrar sig rasism mot samer i form av hot, kränkningar och mobbing. Situationen bidrar till en dokumenterat sämre psykisk hälsa bland samiska ungdomar. Rasism mot samer förekommer främst på lokal nivå, vilket gör att den riskerar att osynliggöras i ett nationellt perspektiv.³⁰

²⁹ Cartagena, S. (2020). Vad händer efter domen där Girjas sameby vann över staten? Amnesty Press 2020-11-04. Hämtad 2022-10-20 från <https://www.amnestypress.se/artiklar/reportage/26645/vad-hander-efter-domen-dar-girjas-sameby-vann-over/>.

³⁰ Pikkarainen, H. & Brodin, B. (2008). *Diskriminering av samer: samers rättigheter ur ett diskrimineringsperspektiv*. Stockholm: Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO).

3 Att undersöka rasism i digitala miljöer

3.1 Rasism på nätet

Utvecklingen av internet har medfört positiva förändringar för yttrandefriheten och det demokratiska samtalet, men samtidigt har det också blivit lättare att anonymt hota och kränka andra, eller att sprida hatretorik till en stor publik. Rasismen på internet har kommit att normaliseras – uttryck och bilder som tidigare återfanns i extrema sammanhang har nu läckt ut till de sociala medierna. Yttringar av rasism finns även i ett flertal av de antisemitiska och islamofobiska konspirationsteorier som fått fäste i sociala medier. Spridningen av antisemitiska och islamofobiska konspirationsteorier har under de senaste åren ökat påtagligt i sociala medier.³¹

För barn och unga är internet den plats där de oftast utsätts för rasism.³² Enligt en rapport från 2021 upplever barn att rasism på nätet är en del av vardagen.³³ Trots att många av de stora sociala medie företagen har användarregler som förbjuder användare att publicera rasistiskt innehåll, publiceras det hotfulla och kränkande kommentarer som nedvärderar individer på grund av deras hudfärg, etnicitet och religion.³⁴ Att rasism kan spridas trots de stora plattformarnas regelverk har sannolikt att göra med ett gränsdragningsproblem där man vill stoppa så mycket rasism som möjligt medan man vill tillåta så mycket annat som möjligt, och många budskap befinner sig i en gråzon som är öppen för godtycklig bedömning. En annan faktor är att algoritmerna för att identifiera rasistiska kommentarer inte ännu är tillräckligt sofistikerade för att fånga upp alla sätt en människa kan uttrycka rasism på.

3.2 Stereotypbildning och fördomsfullhet

Undersökningarna i den här rapporten bygger på antagandet att rasism upprätthålls av stereotyper, det vill säga övergeneraliseringar av individuella beteenden och egenskaper utifrån grupptillhörighet (t ex. etnicitet, kön eller

³¹ Cohen, K., Kaati, L., & Pelzer, B. (2021). *Heroes and Scapegoats. Right-wing extremism in digital environments*. EU publications.

³² Berne, S. & Frisé, A. (2020). *Utsatt på internet. En internationell forskningsöversikt om nätmobbing bland barn och unga*. Stockholm: Statens medieråd.

³³ Barnombudsmannen (2021). *Om barns och ungas utsatthet för rasism*. Stockholm: Barnombudsmannen.

³⁴ Kaati, L., Cohen, K., Pelzer, B., Wallgren, D., Yourstone, J. & Akrami, N. (2021). *Toxiskt språk i svenska digitala miljöer*. FOI Memo: 7740.

ålder) och fördomar (värderingar kopplade till stereotypa uppfattningar). Detta antagande utgör den kanske vanligaste och mest bekräftade förklaringsmodellen av rasism inom socialpsykologisk forskning.³⁵ Negativa stereotyper har genom historien använts som grund för strukturell diskriminering eller förföljelser av olika grupper.

Stereotyper uppstår som resultat av omedvetna och evolutionärt betingade processer.³⁶ Stereotypbildningsprocessen har till syfte att hjälpa oss navigera sociala sammanhang genom att avgöra i vilken mån främlingar, det vill säga personer som uppfattas tillhöra en annan grupp, kan hjälpa eller skada oss. Det första steget i stereotypbildning är *kategorisering*, antagandet att individer kan placeras in i olika grupper. Det hjälper oss att sortera intryck. Det andra steget är *generalisering*, antagandet att det finns en homogenitet inom en grupp vad gäller någon viss egenskap. Det hjälper oss att veta vad vi kan förvänta oss av medlemmar av en viss grupp. Evolutionärt har det varit en stor fördel för flockdjur, inklusive människor, att snabbt kunna bedöma främlingars (d.v.s. individer från en annan flock) förmåga och avsikt att skada eller hjälpa. En viss misstänksamhet kan vara avgörande för flockens överlevnad.

En modell som förklarar stereotypbildning utifrån parametrarna ”skada” och ”hjälpa” är *the Stereotype Content Model (SCM)*.³⁷ Enligt SCM bildar vi stereotyper huvudsakligen utifrån hur vi uppfattar den andres *avsikt* att hjälpa eller skada (kallas i SCM *warmth*), och hur vi uppfattar den andres *förmåga* att hjälpa eller skada oss (kallas i SCM *competence*).³⁸ Utifrån de två skalorna kan fyra huvudsakliga kategorier urskiljas: Den föraktade, den avundade, den beskyddade respektive den beundrade stereotypen.³⁹

³⁵ Fiske, S.T. (1998) Stereotyping, Prejudice, and Discrimination, i Gilbert, D., Fiske, S. & Lindzey, G. (red.) *The handbook of social psychology*, 4th Ed., Vol.1. New York: McGraw-Hill, 1998, pp. 357–411.

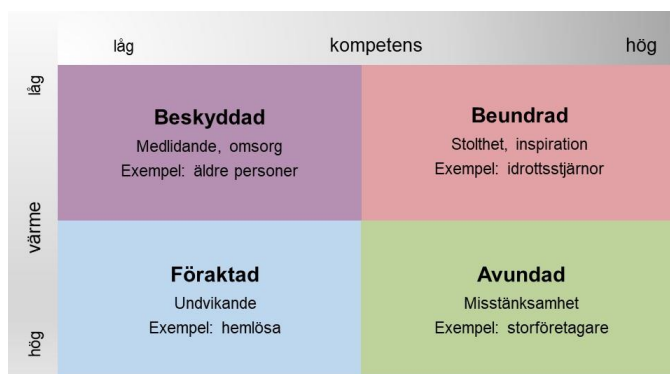
³⁶ Bodenhausen, G. V., & Macrae, C. N. (1998). Stereotype activation and inhibition. I J. R. Wyer (red.), *Advances in social cognition* (Vol. 1, pp. 1–36). Hillsdale, NJ: Erlbaum; Marx, D., & Ko, S. J. (2019). Stereotypes and Prejudice. I *Oxford Research Encyclopedia of Psychology*.

³⁷ Fiske, S.T., Cuddy, A. J. C., Glick, P. & Xu, J. (2002). A Model of (Often Mixed) Stereotype Content: Competence and Warmth Respectively Follow From Perceived Status and Competition. *Journal of Personality and Social Psychology*, 82(6), 878-902.

³⁸ Cuddy, A. J., Fiske, S. T., & Glick, P. (2008). Warmth and competence as universal dimensions of social perception: The stereotype content model and the BIAS map. *Advances in experimental social psychology*, 40, 61-149.

³⁹ Fiske, S. T., Cuddy, A. J., & Glick, P. (2007). Universal dimensions of social cognition: Warmth and competence. *Trends in cognitive sciences*, 11, 77-83.

Även om en grupp ofta kan kopplas till stereotyper från fler än en stereotypkategori visar flera undersökningar från USA och Europa att är det oftast är en av kategorierna som dominerar uppfattningen av gruppen.⁴⁰

Figur 1. The Stereotype Content Model (SCM), översatt från Fiske m. fl., 2002.⁴¹

Till exempel placeras gruppen hemlösa i de flesta undersökningar längst ut i den föraktade stereotypen, medan araber och muslimer betraktas med mycket låg värme och låg till medelhög kompetens. Judar faller ofta in i den avundade stereotypen, med hög kompetens och låg värme. SCM har fått stöd i uppföljande socialpsykologiska och neuropsykologiska studier (de senare antyder att det kan finnas en nedärvd allmänmänsklig tendens att kategorisera andra grupper enligt ett visst mönster), och det har också visats att de olika kategorierna kan kopplas till en viss känslomässig reaktion (se figur 2).⁴² Stereotyper om utgrupper ("de andra", som inte tillhör den egna gruppen) sprids och fastnar lätt inom en gemenskap där de bärs fram och delas av hela gruppen.

⁴⁰ Cuddy, A. J., Fiske, S. T., & Glick, P. (2008). Warmth and competence as universal dimensions of social perception: The stereotype content model and the BIAS map. *Advances in experimental social psychology*, 40, 61-149; Glick, P. (2002). Sacrificial lambs dressed in wolves' clothing: Envious prejudice, ideology, and the scapegoating of Jews. I *Understanding Genocide: The Social Psychology of the Holocaust* (L. S. Newman and R. Erber, eds.), pp. 113–142. Oxford University Press, London.

⁴¹ Fiske, S.T., Cuddy, A. J. C., Glick, P. & Xu, J. (2002). A Model of (Often Mixed) Stereotype Content: Competence and Warmth Respectively Follow From Perceived Status and Competition. *Journal of Personality and Social Psychology*, 82(6), 878-902.

⁴² Se t ex Cuddy, A. J. C., Fiske, S. T. & Glick, P. (2007). The BIAS Map: Behavior from Intergroup Affect and Stereotypes. *Journal of Personality and Social Psychology*, 92(4), 631-648.

Stereotypa föreställningar är ofta kopplade till olika värderingar beroende på hur stereotypen ser ut. Ogrundade negativa värderingar av individer baserade på grupptillhörighet kallas för *fördomar*.⁴³ Fördomar kan yttra sig rent känslomässigt, som ett obehag inför en viss grupp, men kan även ta sig observerbara uttryck som diskriminering eller särbehandling.⁴⁴ Fördomsfullhet kan definieras som bestående nedvärderande attityder mot en individ baserat på dennes grupptillhörighet (t.ex. kön, etnicitet, hudfärg eller yrkestillhörighet).⁴⁵ Fördomar kan vara baserade på extremt lösa grunder, till exempel kan man ha fördomar mot fiktiva grupper.⁴⁶ Skillnaden mellan stereotyper och fördomar är att stereotyper har att göra med vad man tror medan fördomar har att göra med vad man tycker. De attityder man har till en utgrupp formas av hur man tror att utgruppen är.⁴⁷

Stereotypbildning beskrivs som en evolutionärt betingad och för människan användbar process, vilket medför att alla människor har tendensen att ibland övergeneralisera utan att vara medvetna om det. Fördomsfullhet däremot varierar mycket mellan både grupper och individer. De individuella skillnaderna i tendensen till att ha fördomar innebär att en individ som har fördomar mot en grupp sannolikt har fördomar mot fler grupper.⁴⁸ Detta kallas för generaliserad fördomsfullhet och förklaras till stor del av personlighetsfaktorer som social dominansorientering och auktoritär personlighet. Social dominansorientering handlar om individuell variation i hur man förhåller sig till hierarkier, det vill säga skillnader i status mellan grupper och individer. Egenskapen att vilja ingå i en hierarkisk struktur har visat sig ha ett starkt samband med fördomsfullhet mot utgrupper.⁴⁹ Auktoritär personlighet (*authoritarian personality*) är en samling egenskaper som gör att en individ dels tenderar att underkasta sig auktoriteter, dels att uppvisa aggression gentemot utgrupper och normbrytare.⁵⁰ Nedvärdering av andra kan tjäna till att driva upp den egna självkänslan, i synnerhet för

⁴³ Marx, D., & Ko, S. J. (2019). Stereotypes and Prejudice. I *Oxford Research Encyclopedia of Psychology*.

⁴⁴ McConnell, A. R., & Leibold, J. M. (2001). Relations among the Implicit Association Test, discriminatory behavior, and explicit measures of racial attitudes. *Journal of Experimental Social Psychology*, 37, 435–442.

⁴⁵ Bergh, R. Prejudiced Personalities Revisited: On the Nature of (Generalized) Prejudice (Doctoral dissertation, Uppsala University, Sweden), 2013.

⁴⁶ Bergh, R., Akrami, N., Sidanius, J., & Sibley, C. Is group membership necessary for understanding generalized prejudice? A re-evaluation of why prejudices are interrelated. *Journal of Personality and Social Psychology*, 111, 367-395, 2016.

⁴⁷ Bar-Tal, D., Graumann, C. F., Kruglanski, A. W., & Stroebe, W. (Eds.). (2013). *Stereotyping and prejudice: Changing conceptions*. Springer Science & Business Media.

⁴⁸ Akrami, N., Ekehammar, B., & Bergh, R. Generalized prejudice: Common and specific components. *Psychological Science*, 22, 57-59, 2011.

⁴⁹ Sidanius, J., & Pratto, F. Social dominance: An intergroup theory of social hierarchy and oppression. New York, NY: Cambridge University Press, 1999.

⁵⁰ Altemeyer, B. The other "authoritarian personality". In M. P. Zanna (Ed.). *Advances in Experimental Social Psychology* (Vol. 30. pp. 47-92). San Diego: Academic Press, 1998.

individer som tänker i termer av hierarkier, eftersom en önskvärd position i hierarkin förutsätter att andra befinner sig under en själv.

Även om tendensen till generaliserad fördomsfullhet varierar på individnivå, bestäms innehållet i fördomarna oftast på gruppnivå. Gruppmeکانismer som till exempel syftar till att stärka sammanhållningen inom en grupp kan också driva fram nedvärdering av och fientlighet mot utgrupper.⁵¹ När det upplevs föreligga ett hot mot den egna gruppen eller andra viktiga värden, eller en konkurrens om resurser, utvecklas ofta partiskheten gentemot den egna gruppen till direkt negativa uppfattningar om, eller rent av hat och demonisering av utgruppen.⁵²

I de undersökningar som presenteras här har vi valt att tillämpa en snäv syn på vad som utgör rasism. Detta innebär att vi har valt att hellre exkludera än inkludera mer subtila och svårfångade yttringar av rasism, så kallade mikroaggressioner. Vi har valt det snäva perspektivet för att kunna säkerställa att resultaten som presenteras i rapporten är valida (det vill säga att vi mäter det vi utger oss för att mäta) och i så liten mån som möjligt färgade av subjektiva föreställningar om vad rasism är. Det som presenteras i rapporten kan ses som exempel på *synlig* rasism, vilket sannolikt utgör toppen på ett isberg av mindre synliga yttringar av rasism. Å andra sidan har vi inte heller avgränsat oss till vad man skulle kunna kalla grova, eller påfallande, uttryck av rasism. Uttryck för övergeneralisering och fördomsfullhet är vanliga, och det är absolut inte så att alla som råkar undslippa sig en fördomsfull kommentar bör utmålās som rasister. Men när flera, var och en för sig sannolikt välmenande, individer i ett gemensamt samtalsrum uttrycker sig fördomsfullt skapar de tillsammans en grogrund för rasism. Därför är det angeläget att undersöka fördomsfulla uttryck inom ramen för studier av rasism.

3.3 Att observera det osynliga

Vi kan aldrig observera vilka tankar och känslor som finns hos en person som skriver något om etniska minoriteter på internet. Vi kan därför inte heller med säkerhet bedöma hur författaren har avsett att texten ska tolkas. Ibland kan en person uttrycka sig rasistiskt utan att mena det, likaväl som en inbiten rasist kan skriva mycket som inte uttrycker någon rasism alls.⁵³ De som bedömer textmaterialet måste betrakta varje text som en egen entitet, fri från

⁵¹ McMillan, D.W., & Chavis, D.M. Sense of community: A definition and theory. *Journal of Community Psychology*, 14(1), 6-23, 1986.

⁵² Haslam, N. Dehumanization: An integrative review. *Personality and Social Psychology Review*, 10, 252-264, 2006.

⁵³ Se t ex Lipstadt, D. (2012). The Protocols of the Elders of Zion on the Contemporary American Scene: Historical Artifact or Current Threat? In Landes R. & Katz S. (Eds.), *The Paranoid Apocalypse: A Hundred-Year Retrospective on The Protocols of the Elders of Zion* (pp. 172-185). NYU Press.

föreställningar om textens författare: Hur ter sig texten i relation till de gemensamma föreställningar och stereotyper som cirkulerar i samhället just nu?

3.3.1 Implikatur och annotering av data

Teorin om konversationell implikatur⁵⁴ bygger på att det mellan talare finns gemensamma underförstådda antaganden. Utan dessa antaganden skulle ett samtal vara om inte omöjligt, så väldigt omständligt. Implikatur (det underförstådda i ett yttrande) förenklar kommunikationen, men skapar också utrymme för missförstånd och flertydighet. Det gör också att det blir svårare att analysera korta textstycken. Ta följande meningsutbyte som exempel:

- Följer du med på lunch?
- Måste jobba.

Om svaret tolkas bokstavligen och utanför sin kontext kan varken maskin eller människa avgöra vad det handlar om. Det är inte ens en fullständig mening. Men den som hör frågan och dessutom har insyn i hur många människors vardag ser ut i Sverige idag kan läsa ut implikaturen ”Jag hinner inte gå till en annan plats för att äta med dig just nu eftersom jag måste använda tiden till att jobba”.

Det finns förstås en liten sannolikhet att individen som svarar på frågan betar sig okonventionellt och spontant säger ”måste jobba” oavsett om det har föregåtts av en fråga, men det är inte en tolkning som ligger nära till hands. I de allra flesta fall kommer den förstnämnda tolkningen att vara den rätta. Även när det gäller mer kontroversiella eller laddade påståenden finns det ofta en tolkning som ligger närmare tillhands än andra. När man annoterar data, till exempel för att träna upp en maskininlärnings modell som i avsnitt 4.2, eller för att analysera påståenden som i kapitel 5, förlitar man sig på att den gemensamma förförståelsen kommer att leda till rimliga antaganden om påståendenas implikatur.

3.3.2 Laddade ord

Ett annat sätt att studera förakt eller nedvärdering mellan grupper är att identifiera de ord som används för att förmedla dessa känslor och därefter mäta och jämföra ordens förekomster. I de flesta språk finns det ord som inte tjänar någon deskriptiv funktion, utan används för att förmedla en känsla eller attityd, till exempel avsmak, förakt eller aggression.⁵⁵ Påståendet ”Jonas är en babbe” förmedlar att Jonas har ett sydländskt utseende och förmodad invandrarbakgrund,

⁵⁴ Grice, H. P. (1989). *Studies in the Way of Words*. Harvard: Harvard University Press.

⁵⁵ Jeshion, R. (2013). *Slurs and Stereotypes*. *Analytic Philosophy* 54 (3): 314-329.

men inte bara det: Påståendet förmedlar också ett negativt värderande budskap om individer med invandrarbakgrund.

Den som till exempel kallar en kvinna i hijab för ”ett huckle” uttrycker, vare sig hen menar det eller inte en föraktfull attityd mot kvinnan i fråga baserad på religiös tillhörighet: Dels genom att likställa henne med sin huvudbonad, dels genom att använda ett ord som för tankarna till lågstatusstereotyper som fattiga gamla kvinnor och påskkäringar. Ett annat begrepp som fått en negativ laddning i den samtida diskursen är ”MENA-” som förled eller fristående ord. Vad som från början var en neutral förkortning av ”Mellanöstern och Nordafrika” har i många digitala miljöer givits en negativ prägel genom hur det använts. Till exempel skrivs det på diskussionsforumet Reddit om ”ett MENA-korrupt tänk”, ”massinvandring från islamistiska MENA”, eller att ”MENA-individer är ju som de är”. I våra metoder inkorporeras nyckelord av det här slaget i mer omfattande analyser, men på modererade plattformar är de relativt ovanliga, då många plattformar har filter som inte tillåter vissa laddade ord.⁵⁶ Därför är det inte fruktbart att enbart använda sig av sökord.

3.4 Digitala miljöer och dataanalys

Analyser av kommunikation i digitala miljöer användas för många olika undersökningar – till exempel *vad* man diskuterar, eller *hur* man diskuterar. Alla undersökningar i den här rapporten bygger på kvantitativ analys av textdata. För att kunna bedriva tillförlitliga kvantitativa studier av rasism mot olika grupper i digitala miljöer behövs ett tillräckligt stort underlag i form av data som innehåller rasism i någon form. Offentlig digital kommunikation sker via en mängd olika kanaler, till exempel sociala medieplattformar, webbforum, kommentarsfält och chattar. Vi använder termen *digitala miljöer* som ett samlingsnamn på dessa kommunikationskanaler. Vår forskning utförs på textdata från öppna digitala miljöer, det vill säga sådana som alla internetanvändare har tillgång till.

En stor datamängd genererar också ett stort brus, det vill säga information som inte är användbar. En effekt av att vi nu kan få information i så stor utsträckning, från så många olika källor, är att det kan bli svårt att tränga igenom bruset. Vissa frågor, grupper och individer faller helt enkelt bort ur det gemensamma blickfånget. Om vi skulle välja att genomföra en undersökning med ett för litet dataunderlag skulle resultatet inte vara representativt.⁵⁷ Om vi vill undersöka vad

⁵⁶ Gorwa, R., Binns, R., & Katzenbach, C. (2020). Algorithmic content moderation: Technical and political challenges in the automation of platform governance. *Big Data & Society*, 7(1), 2053951719897945.

⁵⁷ Kahneman, D., & Tversky, A. (1972). Subjective probability: A judgment of representativeness. *Cognitive psychology*, 3(3), 430-454.

som möter ögat hos en genomsnittlig internetanvändare behöver vi förhålla oss till vad som är synligt. Därför beskriver vi i kapitel 4 en studie på en delmängd av svenskspråkiga digitala miljöer där vi har studerat hur mycket det skrivs om olika etniska grupper i digitala miljöer med stor räckvidd: De flesta internetanvändare som konsumerar text har sannolikt kommit i kontakt med någon av de undersökta miljöerna.

Undersökningarna i kapitel 5 och 6 är begränsade till diskussionsforumet Reddit. Anledningen till att vi valt att analysera endast ett forum är att de stora skillnaderna mellan olika digitala miljöer vad gäller inriktning, språknormer och moderering gör att analyserna blir mer träffsäkra om de är anpassade till en avgränsad digital miljö (se kapitel 4). Anledningen till att vi valt just Reddit är dels att det är ett av världens största diskussionsforum, dels att Reddit är öppet för alla slags diskussioner och har inte en uttalad ideologisk eller politisk inriktning. Ungefär 12% av svenska internetanvändare använder sig av Reddit, motsvarande siffra för amerikanska internetanvändare är 18%.⁵⁸

Reddit är en amerikansk plattform som man kan ladda ned som app, men också nå via sin webbläsare. Sedan 2008 har användarna på Reddit getts möjlighet att själva starta underavdelningar, så kallade *subreddits*, där specifika ämnen diskuteras. Reddit har moderatorer utsedda av användarna på varje enskild subreddit, varför graden av moderering varierar mellan olika subreddits. Reddit som helhet övervakas av administratörer som är anställda av Reddit. Administratörerna håller koll på moderatorerna och kan även förbjuda subreddits. Reddits användarregler förbjuder exempelvis verbala trakasserier mot marginaliserade och sårbara grupper.⁵⁹ Varje inlägg på Reddit kan röstas upp eller ned av användarna, och för varje inlägg kan man se antalet upp- respektive ned-röster.

⁵⁸ Se Internetstiftelsen (2022) *Svenskarna och internet 2022* samt Pew Research Center (2021), *Social Media Use in 2021*.

⁵⁹ [Reddit.zendesk.com What's a moderator?](https://www.reddit.com/zendesk.com/What's-a-moderator/) Hämtad 2022-10-14.

4 Olika grupper synlighet i svenska sociala medier

4.1 Metod

Den data som använts för denna undersökning är hämtad från fem svenskspråkiga diskussionsforum och sociala medier och genererad under tidsperioden 2020-07-01 – 2021-06-30. Källorna, som är valda för att ge en bred bild av svenska digitala miljöer med användargenererat innehåll, är: diskussionsforumen Reddit, Flashback och Familjeliv, mikroblogger Twitter samt kommentarsfält för fem nyhetsmedier på Facebook (se även tabell 1). Totalt 6,8 miljoner kommentarer har hämtats in med webbspindlar.

Tabell 1. Källor som ingår i undersökningen

Källa	Beskrivning	Antal kommentarer
Facebook	Användargenererade kommentarer från nyhetssidorna SVT, Aftonbladet, Expressen, SvD och DN	930 000
Reddit	Svenska delen av diskussionsforumet Reddit	790 000
Twitter	1% av svenska tweets	780 000
Flashback	Diskussionsforum	3,8 miljoner
Familjeliv	Diskussionsforum	500 000

Vi har med hjälp av nyckelordsexpansion⁶⁰ utvecklat ordlistor för att fånga in de inlägg som nämner samer, romer, judar, muslimer och afrosvenskar/individer med afrikanskt ursprung. Därefter har vi för varje miljö räknat ut hur många gånger varje grupp nämns. Exempel på ord som vi använt för att fånga in inlägg som nämner samer, romer, judar, muslimer och afrosvenskar (individer med afrikanskt ursprung) finns i tabell 2.

⁶⁰ För en beskrivning av proceduren för nyckelordsexpansion, se Kaati, L. (red.) (2017). *Det vita hatet: Radikal nationalism i digitala miljöer*. FOI-rapport. Stockholm: Totalförsvarets forskningsinstitut.

Tabell 2. Exempel på ord som använts för att studera olika gruppers synlighet.

Grupp	Exempel på ord
Samer	samisk, Sapmi, fjälljudar, lappgubbe
Judar	judar, judisk, yahoud, judinna
Muslim	muslim, mohammedan, shia, sunni
Individer med afrikanskt ursprung	mörkhyad, pigmenterad, afrikan, svarting

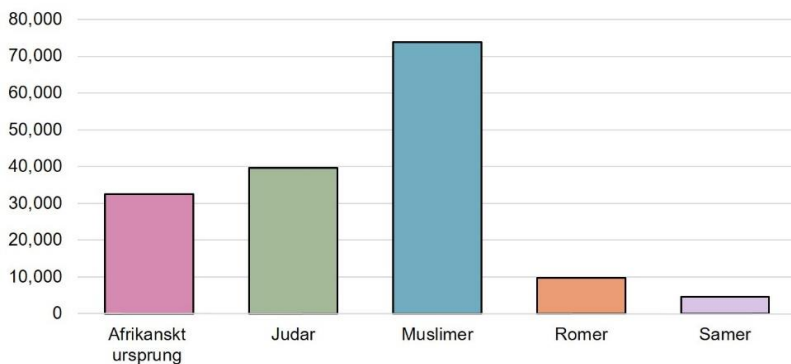
4.2 Resultat

Resultaten för analysen av de olika gruppernas synlighet finns i tabell 3. Vi har delat upp resultaten dels utifrån etnisk grupp, dels utifrån digital miljö. Skillnaderna är mycket stora, dels i hur mycket de olika grupperna nämns totalt, dels i hur mycket de olika datakällorna diskuterar minoriteter. Något som däremot är gemensamt för de olika datakällorna är fördelningen av de olika grupperna: romer och samer nämns i betydligt mindre omfattning än de övriga grupperna.

Tabell 3. Antal omnämningen av de olika grupperna för varje miljö

	Afrikanskt ursprung	Judar	Muslim	Romer	Samer
Twitter	758	1 472	5 647	242	558
Facebook	677	2 257	5 038	280	308
Flashback	29 372	33 694	57 623	8 379	3 067
Reddit	1 357	1 715	4 343	686	494
Familjeliv	297	504	1 223	86	176
Summa	32 461	39 642	73 874	9 673	4 603

Att muslimer är den grupp som nämns överlägset mest är sannolikt delvis en konsekvens av att de utgör en mycket större grupp än någon av de övriga. Med reservation för att uppskattningarna av folkgruppernas storlek är osäkra (se kapitel 2) kan man säga att muslimer jämfört med den näst största gruppen, afrosvenskar, inte är särskilt överrepresenterade i antal omnämningen. En grupp som däremot är överrepresenterad i antal omnämningen per uppskattad gruppstorlek är judar, i synnerhet på Flashback.

Figur 2. Antalet omnämningar av de olika grupperna i svenska sociala medier under perioden 2020-07-01 – 2021-06-30.

4.3 Diskussion

Att Flashback utmärker sig i denna undersökning beror sannolikt på flera faktorer; Flashback har för det första minimal moderering jämfört med de andra forumen. För det andra är Flashback känt för att ha vad som skulle kunna beskrivas som en ”rå samtalston”, med bland annat mycket svordomar och hårt tilltal, inklusive nedsättande benämningar på etniska minoriteter, något som snarare återspeglar en lingvistisk norm än faktisk aggressivitet.

Den stora skillnaden mellan de olika källorna visar också att det kan vara vanskligt att analysera en datamängd bestående av flera olika datakällor. Enskilda digitala miljöer tenderar att utveckla distinkta normer vad gäller språk, beteende och åsikter, varför de kan vara svåra att undersöka som en helhet.

Att vissa grupper diskuteras betydligt mindre än andra i de stora digitala miljöerna betyder inte att de i praktiken är mindre utsatta för rasism. Dels finns det en effekt av gruppstorlek, dels kan det finnas en effekt av lokal koncentration. Skillnaderna kan också delvis ha att göra med hur vi bildar stereotyper. Utifrån modellen om stereotypinnehåll (se kapitel 3) faller det sig naturligt att de utgrupper som diskuteras mest är de som på något sätt anses utgöra ett hot. Negativa stereotypa föreställningar om utgrupper tenderar att aktiveras eller förstärkas i situationer då det föreligger en upplevd eller verklig konflikt eller konkurrenssituation mellan grupper.⁶¹ Romer, som är och har varit en extremt utsatt grupp, betraktas idag inte som ett reellt hot, och deras låga

⁶¹ Brewer, Marilynn B. (1999). The psychology of prejudice: Ingroup love and outgroup hate?. *Journal of social issues* 55.3 (1999): 429-444; Hilton, J. L., & Von Hippel, W. (1996). Stereotypes. *Annual review of psychology*, 47, 237-271.

status i majoritetssamhället gör att deras situation inte uppmärksammas. Under den så kallade tiggeridebatten på 2010-talet likställdes de tiggande EU-migranterna med den bredare gruppen romer. Fördomar om de tiggande romerna från främst Rumänien generaliserades till att gälla alla romer. Undersökningar av stereotypinnehåll placerar exempelvis tiggare i kategorin låg värme/låg kompetens, medan judar generellt faller in i kategorin låg värme/hög kompetens. Det kan vara en delförklaring till de stora skillnaderna i synlighet hos grupperna judar och romer.

Ingen tidigare studie har undersökt stereotypinnehåll i hur majoritetsbefolkningen betraktar samer. Det finns över lag mycket få studier av stereotyper om urfolk.⁶² Det är tänkbart att det finns lokala variationer i hur samer stereotypiseras, vilket skulle förklara diskrepansen mellan den rasism som rapporteras och den rasism som kan observeras i en bredare undersökning. Det vara så att samer anses som ett hot av majoritetsbefolkningen på lokal nivå där det råder konkurrens om exempelvis mark och ekonomiska resurser. På nationell nivå kommer detta inte att märkas, eftersom de som inte möter samer och samisk kultur till vardags antingen inte har någon uttalad uppfattning om hur samer är eller vad de gör, eller betraktar dem som en grupp med hög värme, det vill säga en grupp som bör beskyddas. För att klargöra detta skulle det krävas en betydligt större studie än vad som ryms inom ramen för det här projektet.

De fortsatta studierna görs på diskussionsforumet Reddit. Dessutom undersöks rasism mot romer och samer inte vidare i denna rapport. Rasism mot grupper som nämns i väldigt liten utsträckning kan inte undersökas på ett tillförlitligt sätt med de metoder som används i detta projekt, utan för detta krävs andra metoder som ligger utanför ramen för denna rapport.

⁶² Shear, S. B., Knowles, R. T., Soden, G. J., & Castro, A. J. (2015). Manifesting destiny: Re/presentations of indigenous peoples in K–12 US history standards. *Theory & Research in Social Education*, 43(1), 68-101.

5 Tonläge i diskussioner om etniska minoriteter

5.1 Toxiskt språk

Begreppet *toxiskt språk* har tidigare använts som ett paraplybegrepp för kommunikationshandlingar som i någon mån kan sägas förgifta samtalsklimatet i digitala miljöer, och innefattar bland annat hatretorik, våldsuppvigling, förtal, grovt nedsättande tilltal eller avhumanisering. Begreppet är tänkt att fånga in såväl vardagsbegrepp som *näthat* eller *hat och hot* som akademiska/juridiska begrepp som *hate speech* eller *dangerous speech*.⁶³

Det finns flera faktorer som kan påverka nivån av toxiskt språk i en digital miljö, exempelvis vilka ämnen som diskuteras och i vilken omfattning det sker moderering på forumen. En analys av svenska sociala medier visade att måltavlor för toxiska kommentarer varierar: den största delen toxiska kommentarer riktades enligt undersökningen mot individer och politik men nästan 10% av de toxiska kommentarer som analyserades riktades mot etniska och religiösa grupper som exempelvis judar, muslimer, invandrare.⁶⁴ I det här kapitlet presenterar vi en undersökning som syftar till att avgöra om samtalsämnen kopplade till just etniska minoriteter påverkar graden av toxiskt språk på Reddit. De etniska minoriteter som ingår i den här studien är muslimer, judar, afrosvenskar och andra med afrikanskt ursprung, personer med ursprung i Mellanöstern och Nordafrika, samt den generaliserande termen ”invandrare”.

5.2 Att identifiera toxiskt språk med AI

I vår undersökning använder vi AI för att identifiera toxiskt språk i skriftlig kommunikation. Närmare bestämt använder vi oss av en *språkmodell*. En språkmodell är ett artificiellt neuronät som i ett första steg tränas med miljontals texter för att få en rudimentär förståelse för ett språks uppbyggnad. I nästa steg utvecklas språkmodellen till en klassificerare för specifika uppgifter, som i det här fallet detektion av toxiskt språk, genom träning med annoterade exempel. Med språkkunskap och specifik träning kan språkmodellen bedöma texter med större flexibilitet än vad tidigare metoder kunnat. Vi har använt oss av en språkmodell (BERT) som utvecklats av Google. Den variant vi använt oss av är tränad på svenska texter och har tagits fram av Kungliga biblioteket med

⁶³ Kaati, L., Pelzer, B., Cohen, K., Wallgren, D., Yourstone, J., Akrami, N., (2021) Toxiskt språk i svenska digitala miljöer. FOI Memo 7740.

⁶⁴ Ibid.

samarbetspartners.⁶⁵ Vi har sedan lärt modellen att känna igen toxiskt språk med hjälp av 8 500 texter från olika internetforum och sociala medier. Psykologistudenter från Uppsala universitet har annoterat datan utifrån sina egna bedömningar av texternas toxicitet. Om fler än hälften av studenterna som bedömde en text var överens om att texten var toxisk annoterades den som toxiskt språk i träningsdatan. Ungefär en tredjedel, cirka 2 900 texter, annoterades som toxiska. För träningen av ett maskininlärningssystem är det viktigt att datan är balanserad, vilket betyder att den innehåller ungefär samma antal toxiska och icke toxiska texter.⁶⁶ Vi balanserade därför den insamlade datan genom att reducera den till de 2 900 toxiska texterna och 2 900 slumpvalda icke toxiska texter, totalt 5 800 texter. Träningsdatan delades upp enligt följande: 80% användes som träningsmängd, alltså de exemplen som visar neuronnetet hur texter bör klassificeras (som toxisk eller inte toxisk), medan 10% formade valideringsmängden, som används till att kontrollera framstegen under träningen. De övriga 10 procenten behöll vi som separat testmängd, vilken används till att mäta klassificerarens prestanda efter träningen. Klassificeraren uppnådde 83% träffsäkerhet, även om skillnader i språkanvändning gör att klassificerarens träffsäkerhet varierar över olika datakällor. Klassificeraren gör toxiskt språk till en mätbar variabel som kan ge en indikation på graden av uttryckt aggression i en digital miljö.

5.3 Metod

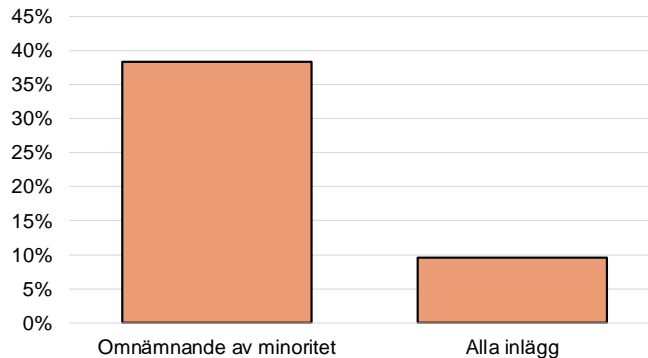
Under perioden mellan 1 januari 2017 och 31 juli 2022 publicerades totalt 7,14 miljoner inlägg på de svenskspråkiga delforum som ingår i vår undersökning (se bilaga 1). Från dessa valdes ett representativt urval på 20 000 inlägg ut. Inläggen valdes slumpmässigt ut och representerar den ursprungliga datamängden med en konfidensnivå på över 99% och en felmarginal under 1%. På samma sätt valdes 20 000 inlägg slumpmässigt ut från de inlägg där minoriteter omnämns. Mängden inlägg med toxiskt språk beräknades på dessa två mängder med 20 000 inlägg vardera.

5.4 Resultat

Resultaten för mätningarna visas i figur 3. Av de inlägg som nämnde minoriteter var 38% toxiska enligt vår mätning. Andelen toxiska inlägg på resten av Reddit var 10%. Resultaten är statistiskt signifikanta med ett p -värde < 0.00001 .

⁶⁵ Malmsten, M., Börjeson, L., & Haffenden, C. (2020). Playing with Words at the National Library of Sweden--Making a Swedish BERT. *arXiv preprint arXiv:2007.01658*.

⁶⁶ Om datan inte är balanserad, t ex. genom att innehålla betydligt mer icke toxiska än toxiska texter, så kan träningen leda till en modell som alltid bara gissar den mer vanliga typen och därmed vanligtvis får "rätt" resultat. Med balanserad data måste modellen verkligen lära sig känna igen skillnaden mellan toxiska och icke toxiska texter.

Figur 3: Andelen toxiska kommentarer när etniska minoriteter nämns samt andelen toxiska kommentarer i ett slumpmässigt urval på hela Reddit. Skillnaderna är statistiskt signifikanta.

Resultaten visar att nivån av toxiskt språk i de kommentarer som handlar om etniska minoriteter inte har att göra med samtalsklimatet på Reddit/subredditarna i stort, utan att det är själva samtalsämnena som triggar det toxiska språket. Detta ska inte enbart tolkas som uttryck för aggressioner mot etniska minoriteter, utan snarare som att diskussionerna väcker känslor. Det kan exempelvis leda till att det blir toxiska debatter mellan personer av olika åsikt gällande ämnen som rasism, integration och invandring.

6 Fördomsfulla uttalanden om etniska minoriteter

6.1 Att undersöka fördomar i digitala miljöer

Individer som tillhör olika minoriteter vittnar om att de blir utsatta för andras fördomar i vardagen⁶⁷, men hitintills har ingen systematisk undersökning gjorts av hur dessa fördomar tar sig uttryck i digitala miljöer. Utifrån antagandet att fördomsfullhet är ett uttryck för rasism (se kapitel 3 om relationen mellan stereotyper, fördomar och diskriminering) har vi valt att inom ramen för den här rapporten undersöka fördomsfulla inlägg i digitala diskussioner. De tre frågeställningar vi försöker svara på i det här kapitlet är:

- 1) I vilken utsträckning förekommer fördomar eller annan fientlighet mot etniska minoriteter?
- 2) Vilka fördomar är vanligast?
- 3) Mot vilka grupper riktar sig de olika fördomarna?

Den data som analyserats i denna undersökning består av text från inlägg som publicerats på 99 av Reddits subforum (se kapitel 5) under den period som löpt mellan 2022-01-01 och 2022-07-31. De etniska minoriteter som ingår i den här studien är muslimer, judar, afrosvenskar och andra med (subsahariskt) afrikanskt ursprung, personer med ursprung i Mellanöstern och Nordafrika, samt den generaliserande termen ”invandrare”. Samer och romer exkluderades på grund av för få omnämmanden, se kapitel 4).

Utifrån definitionen av fördomsfullhet och fördomar i kapitel 3 klassificerar vi ett inlägg som fördomsfullt mot en etnisk minoritet om:

- 1) Inlägget uttrycker en negativ attityd mot en eller flera grupper och
- 2) Inlägget generaliserar ett påstående om en större grupp till att gälla alla undergrupper och individer som ingår i gruppen.

Båda villkoren måste vara uppfyllda för att ett inlägg ska klassas som fördomsfullt. Däremot måste det inte vara explicit uttryckt (t. ex. ”Alla judar älskar pengar”), utan kan impliceras ur ett vagare påstående (t. ex. ”Antar att det blir dyrt att hyra; hyresvärden tillhör ju det utvalda folket”).

⁶⁷ Se t. ex. Wallensteen, H. & Svenungsson, I. (2021). *Minoritetsstress i praktiken*. Stockholm: Länsstyrelsen.

Med andra ord, ett inlägg som påstår att arbetslösheten är hög inom en viss invandrargrupp klassas inte som fördomsfullt, oavsett om det är korrekt eller inte. Däremot klassas ett inlägg som fördomsfullt när det *utgår ifrån* att individer inom den gruppen *per default* är arbetslösa.

6.2 Metod

Undersökningen är genomförd i flera steg. Första steget var att med hjälp av en sökordlista och nyckelordsexpansion ta fram alla inlägg som handlar om etniska minoriteter (se även kapitel 3).⁶⁸ Totalt innehöll 16 306 inlägg minst ett av sökorden, motsvarande 1,2% av alla 1,38 miljoner inlägg som skrivits under perioden.

Tabell 4. Exempel på sökord

nordafrikan	mörkhyad	svarting
blatte	judisk	syrier
invandrare	sunni	arab

Utifrån de 16 306 inlägg som nämnde minoriteter valdes 2800 inlägg slumpmässigt ut för manuell analys. Efter att irrelevanta inlägg⁶⁹ och dubletter tagits bort från urvalet återstod 2676 inlägg. En tematisk analys av inläggen ledde till att inläggen annoterades som någon av följande kategorier:

1. Skapar oro och oreda
2. Har skadliga värderingar
3. Integrationssvårigheter
4. Val av försörjning
5. Andra fördomar
6. Negativ attityd, ingen fördom
7. Positiv/neutral/inte applicerbar
8. Oklar

Inlägg som klassats som oklara (8) innehöll generellt för lite information för att avgöra vad skribenten hade för avsikt att uttrycka. Exempelvis oklar ironi, att postaren skrivit osammanhängande eller att inlägget var lösryckt ur en otillgänglig kontext.

⁶⁸ För en beskrivning av metoden för att skapa ordlistor med nyckelordsexpansion, se Kaati, L. m fl. (2019). *Digitalt slagfält. En studie av radikalnationalistiska digitala miljöer*. FOI-rapport. Stockholm: Totalförsvarets forskningsinstitut.

⁶⁹ Exempel på en irrelevant kommentar kan vara ett automatiskt svar från hemsidans mjukvara ("botar") som främst hanterar grammatiska rättningar eller syntningsfel.

En negativ kommentar (1–6) är av uppenbart främlingsfientlig och generaliserande natur och innehåller exempelvis rasism, rasbiologi, uppmuntran till våld mot minoriteter eller liknande. Inläggen i kategori 6 innehåller ingen stereotyp, men uttrycker en tydligt negativ attityd mot etniska minoriteter (t. ex. ”ut med MENA-packet”, ”jag hatar muslimer”) eller innehöll uppenbart kränkande skämt placerades också i kategori 6 om de inte innehöll någon stereotyp.

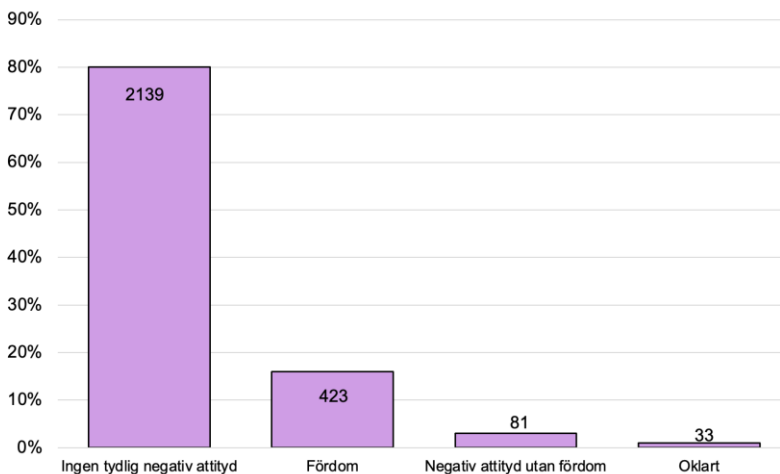
Positiva/neutrala/icke-applicerbara kommentarer (7) anses varken vara negativa eller otydliga. Det betyder att en kommentar som uttrycker försvar för eller positiv inställning till invandrare och andra kulturer hamnar i samma kategori som ett inlägg som bara ställer frågor och diskuterar i allmänhet. Inlägg som diskuterade personliga negativa upplevelser utan att generalisera bedömdes också som neutrala, liksom inlägg som var negativa mot invandring eller problematiserade integration på ett generellt plan utan att uttrycka negativa attityder mot någon minoritet.

För samtliga av de inlägg som uttryckte någon fördom (kategori 1–4) noterades vilken eller vilka grupper fördomen riktades mot. Så långt som det var möjligt använde vi samma terminologi som i inläggen (t. ex. ”invandrare”, ”MENA-”), men för att undvika för många grupper placerades vissa synonyma beteckningar i samma grupp (se avsnitt 6.1 för urvalskriterier för att klassificeras som fördomsfull).

6.3 Resultat

6.3.1 Attityd till etniska minoriteter

Av 2676 inlägg klassades 2139 inlägg som icke-negativa mot etniska minoriteter, medan 33 inlägg klassades som oklara. Av de 504 negativa inläggen innehöll 423 inlägg minst en fördom om någon av de undersökta grupperna (se figur 4).

Figur 4: Andelen inlägg som innehåller negativa attityder och fördomar mot etniska minoriteter.

De 423 inlägg som innehöll minst en fördom om någon av de inkluderade grupperna undersöktes med avseende på vilka fördomar som uttrycktes. Eftersom några av inläggen uttryckte fler än en fördom räknades antalet förekomster av var och en av de angivna fördomarna snarare än antalet inlägg som uttryckte fördomar. Om ett inlägg riktade en och samma fördom mot fler än en grupp, räknades den en gång för varje utsatt grupp. Vi kunde observera totalt 470 instanser av fördom riktad mot en grupp.

6.3.2 De vanligaste fördomarna

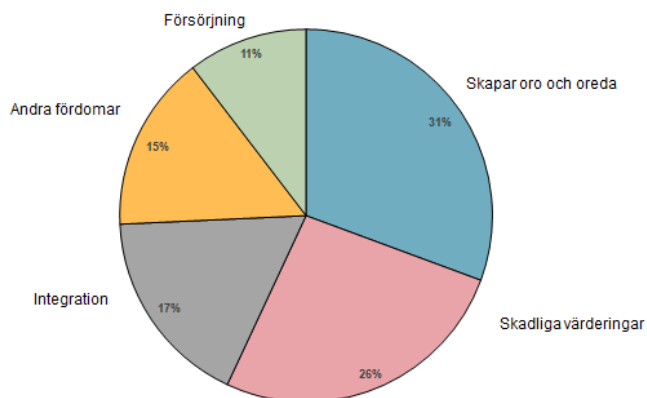
Den manuella tematiska analysen visade att de inlägg som innehöll fördomar kunde delas upp i fyra kategorier utifrån att de uttryckte samma eller snarlika påståenden. Kategorierna 1 - 4 är inte ömsesidigt uteslutande, utan ett och samma inlägg kan placeras i flera kategorier om det innehåller flera stereotyper.

- 1) *Skapar oro eller oreda.* Denna kategori rymmer generaliserande påståenden om att vissa grupper på något sätt stör allmänheten med sin närvaro. Det kan handla om allt från att bråka eller vara högljudd till att begå misshandel, våldtäkt eller andra grova brott.
- 2) *Skadliga värderingar.* Vissa av inläggen nämner värderingar som är odemokratiska eller föråldrade. Hit räknas bland annat påståenden om att de flesta inom en grupp stöder terrorism eller hedersvåld utan att utöva det.
- 3) *Med integrationssvårigheter* menas att man på grund av fundamentala olikheter inte kan eller vill integreras in i det svenska samhället (även exempel från andra länder förekommer som exempel). Att inte kunna

integreras förknippas oftast med genetiska eller kulturella faktorer såsom att vara för aggressiv eller att man som varande till exempel muslim inte är kompatibel med den "svenska kulturen".

- 4) *Försörjning* uttrycker uppfattningar om att en grupp väljer att försörja sig på bidrag eller ekonomisk brottslighet framför arbete.

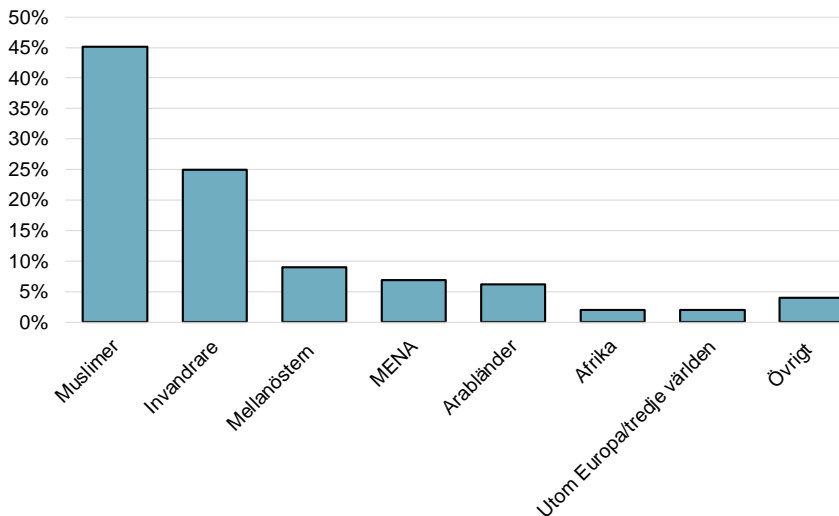
I kategorin "Andra fördomar" placerades mindre vanliga fördomsfulla påståenden om etniska grupper, till exempel att de är hycklande, krävande eller bär på sjukdomar."

Figur 5. Fördelningen av de vanligaste fördomarna.

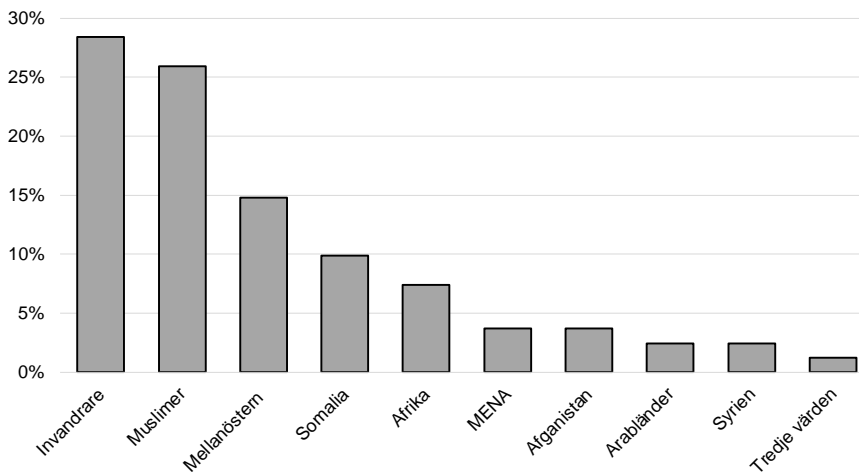
6.3.3 Fördom och grupp

För att ta reda på huruvida vissa fördomar var kopplade till vissa grupper undersökte vi hur de fyra kategorierna av fördomar fördelades över de etniska eller religiösa grupper som nämndes i materialet. Vi har så långt som möjligt namngivit grupperna med den terminologi som finns i materialet, varför vissa av grupperna i realiteten överlappar med eller ingår i andra grupper.

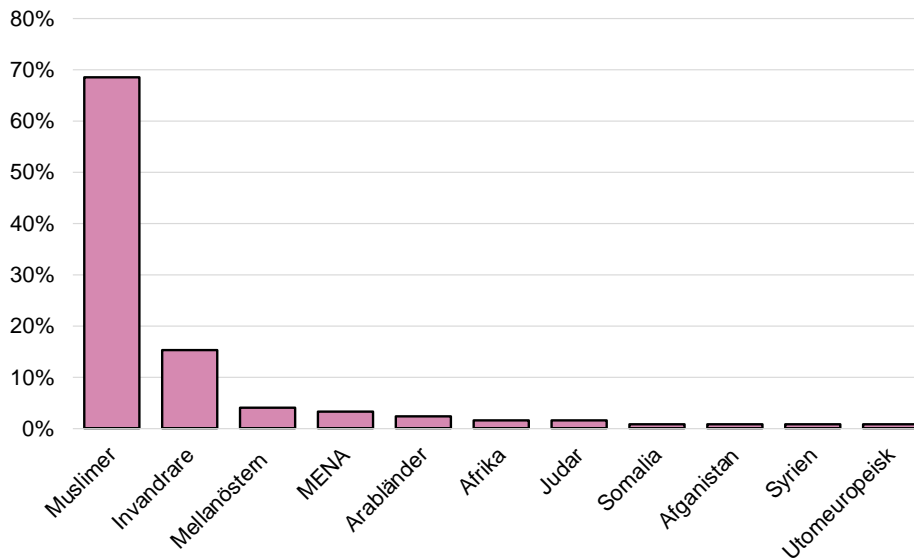
Figur 6. Fördelningen av fördomar om att vissa etniska grupper skapar oro och oreda.

Den vanligaste fördomen, skapar oro och oreda, riktades oftast mot den religiösa gruppen muslimer, därefter den breda gruppen ”invandrare”.

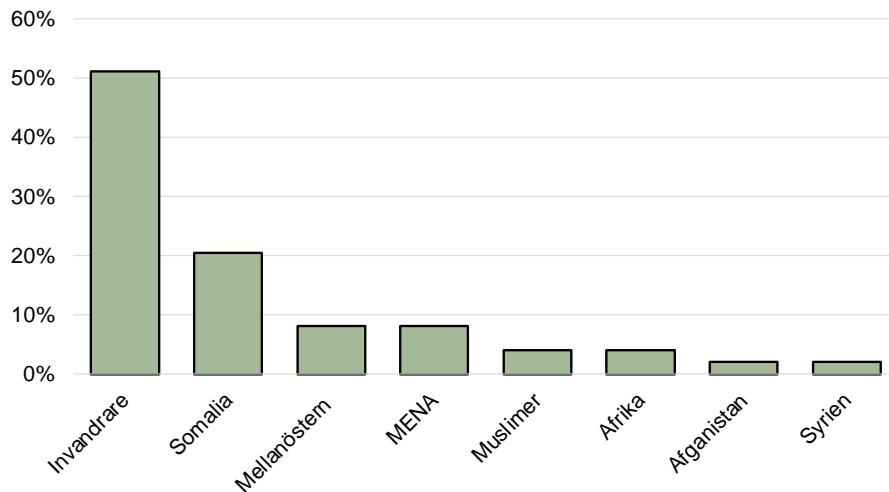
Figur 7. Fördelningen av fördomar om att vissa etniska grupper har integrations svårigheter.

Fördomar om integrations svårigheter var relativt jämnt fördelade mellan muslimer och invandrare. Jämfört med kategori 1) fanns i denna kategori en större representation av personer med ursprung i Subsahariska Afrika, där somalier pekats ut specifikt.

Figur 8. Fördelningen av fördomar om att vissa etniska grupper har skadliga värderingar.

Muslimer är den grupp vars värderingar absolut oftast anses skadliga för samhället.

Figur 9. Fördelningen av fördomar försörjning, att vissa etniska grupper väljer att försörja sig på bidrag eller ekonomisk brottslighet framför arbete.

I kategorin försörjning är somalier en speciellt utpekad grupp. Jämfört med de övriga tre kategorierna riktas denna typ av fördom relativt sällan mot muslimer.

6.4 Diskussion

Den första delundersökningen i detta kapitel visar att normen på svenskspråkiga Reddit inte är att uttrycka rasism eller fördomar, utan kanske snarare att argumentera mot rasism och försöka motbevisa fördomar. Den visar också att det trots allt finns en icke försumbar andel av inlägg som innehåller rasistiska attityder (enligt definitionen i kapitel 2), och att dessa attityder huvudsakligen tar sig uttryck i fördomsfullhet.

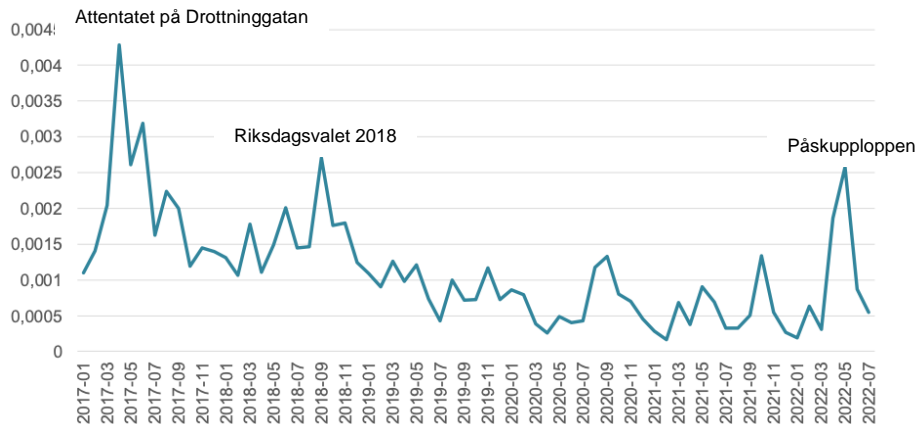
Den andra delundersökningen visar att de rasistiska fördomar som fanns på forumet huvudsakligen rörde sig kring fyra områden: Etniska minoriteter som skapar oreda i samhället, etniska minoriteter som inte går att integrera i Sverige, etniska minoriteter som väljer bort traditionell försörjning till förmån för kriminalitet eller bidragsfusk och etniska minoriteter vars värderingar är inkompatibla med svenska värderingar. De fyra kategorierna är tätt sammanvävda och överlappar till viss del. En kategori kan vara implicit invävd i en annan, kriminalitet hos invandrare kan till exempel betraktas som invävd i integrationssvårigheter.

Den tredje delundersökningen visar att den form av rasism som är mest framträdande på svenskspråkiga Reddit är islamofobi. Det görs även kopplingar mellan islam och invandragrupper från Mellanöstern och Nordafrika som leder till att även dessa grupper blir utsatta för islamofobi oavsett om de är muslimer eller inte. Felaktiga kopplingar mellan politiska skeenden och specifika grupper, det vill säga tillmätande av kollektivt ansvar för individuella handlingar, spår på rasism och riskerar att leda till hatbrott. Exempel på detta har tidigare observerats i samband med att ansvaret för hur den israeliska staten agerar i konflikten med Palestina har lagts på judar som kollektiv, eller när muslimer som kollektivt kopplats till islamistisk terrorism.⁷⁰

Åsikts- och språknormer varierar mellan olika forum (se kapitel 3) och även över tid. Resultaten av undersökningar som görs under en begränsad tid påverkar givetvis resultaten eftersom både samtalsämnen och attityder påverkas av vad som händer i världen. Att undersökningen genomförts under våren 2022 innebär att bland annat koranbränningarna och de så kallade påskupploppen fått stor uppmärksamhet, likaså flyktingströmmen från Ukraina (i många inlägg kontrasteras invandrare av europeiskt ursprung mot invandrare med upplevt annorlunda kultur). För att förstå hur händelser i omvärlden och medierapportering hänger samman med attityder mot minoritetsgrupper

⁷⁰ Regeringskansliet (2016). *Samlat grepp mot rasism och hatbrott. Nationell plan mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott*. Regeringen.se.

genomförde vi en tidsserieanalys av öppet islamofobiska uttryck⁷¹ på Reddit från januari 2017 till juli 2022 (se figur 10).

Figur 10. Andel islamofobiska uttryck på Reddit över tid. Siffrorna i y-axeln är andelen islamofobi-ord per den totala mängden ord.

Tidsserien visar att baslinjen är relativt låg och även sjunker över tid, men att det finns enstaka toppar. De tre högsta mätpunkterna observeras i samband med attentatet på Drottninggatan 2017, valet 2018 och de så kallade påskupploppen 2022.

Resultaten är i linje med resultaten från en longitudinell undersökning av hatbrott mot muslimer i USA från 1992 och framåt. Den amerikanska undersökningen visar att hatbrott mot muslimer, liksom fördomar mot muslimer och stereotyper om muslimer som terrorhot, korrelerar med perioderna efter islamistiska terrorattentat.⁷² Ett svenskt exempel på hur händelser i omvärlden påverkar rasism kan observeras i samband med Girjasmålet som avgjordes 2020, då Högsta domstolen i en historisk dom fastslog att Girjas sameby har ensamrätt till småviltjakt och fiske på ett avgränsat område inom samebyns byområde.⁷³ Efter domen blossade rasismen mot samer upp och ledde till en ökning av näthat och hatbrott mot samer.

⁷¹ I denna analys tog vi enbart med uttryck som var otvetydigt negativa mot muslimer som grupp, t.ex. "pedofilyrkare".

⁷² Levin, B. (2022). Trends and Catalysts of Anti-Muslim Hate Crime and Bigoted Attitudes: A Multidecade Analysis. I Turpin-Petrosino, C. (red.) *Islamophobia and Acts of Violence: The Targeting and Victimization of American Muslims*. Oxford: Oxford University Press.

⁷³ Cartagena, S. (2020). Vad händer efter domen där Girjas sameby vann över staten? Amnesty Press 2020-11-04. Hämtad 2022-10-20 från <https://www.amnestypress.se/artiklar/reportage/26645/vad-hander-efter-domen-dar-girjas-sameby-vann-over/>.

Tidigare studier av antisemitism över längre tid har visat ett återkommande mönster där större kriser har väckt upp en latent antisemitism i samhället, och då lett till förföljelser.⁷⁴ Dessa resultat har kopplats till forskning om utgruppshot och aktivering av stereotyper.⁷⁵ Sannolikt finns ett liknande mönster hos islamofobi (och andra former av rasism): Negativa föreställningar om muslimer finns vilande hos många i majoritetsbefolkningen, och lyfts fram i situationer där den egna gruppen är eller upplevs vara hotad.

⁷⁴ För en översikt, se t. ex. Cohen, K, Kaati, L. & Pelzer, B (2021). *Antisemitism in Social Media – Conspiracies, Stereotypes and Holocaust Denial*. FOI-rapport. Stockholm: Totalförsvarets forskningsinstitut.

⁷⁵ Riek, B. M., Mania, E. W., & Gaertner, S. L. (2006). Intergroup threat and outgroup attitudes: A meta-analytic review. *Personality and social psychology review*, 10(4), 336-353.

7 Avslutande reflektioner

Utgångspunkten för våra undersökningar har varit att kategorisering och stereotyp tänkande är centrala element i fördomsfullhet, som i sin tur är ett centralt element i rasism, liksom sexism och homofobi med mera. Detta antagande bekräftades av undersökningen i kapitel 5, där större delen av negativa attityder mot etniska minoriteter utgjordes av fördomsfulla antaganden grundade i stereotypa uppfattningar om hur vissa minoriteter är.

Stereotypa uppfattningar kan lätt skapas och spridas och en etablerad stereotyp tenderar att "leva" länge eftersom människor sällan har tid och resurser att investera för att försöka "avleva" de existerande uppfattningarna.⁷⁶ Spridningen av fördomsfulla antaganden, det vill säga antaganden som generaliserar och värderar individer utifrån grupptillhörighet, är däremot lättare att motverka. Vår undersökning av Reddit visar att de flesta inte uttrycker sig fördomsfullt, trots att de flesta förmodligen känner igen de fyra stereotypa föreställningarna om invandrare som fördomarna är grundade på.

Att de flesta inte uttrycker sig rasistiskt är i linje med det förväntade på ett allmäninriktat, välbesökt och välmoderat forum som Reddit. Detta är positivt för samhället i stort, men för den som blir utsatt för rasism är det tyvärr av begränsad betydelse. De rasistiska inläggen sticker ut och blir mer ihågkomna av läsaren än alla de inlägg som säger emot eller helt enkelt diskuterar något annat (se negativitetsbias i kapitel 2).⁷⁷

Teknikföretag har fått ett ökat ansvar för bland annat rasistiskt innehåll som publiceras på deras plattformar och flera av de stora teknikföretagen jobbar aktivt med att försöka identifiera och ta bort rasistiskt material från sina respektive plattformar. Att helt automatiskt identifiera sådant material har dock visat sig vara svårt. En av svårigheterna har att göra med ett gränsdragningsproblem: Då det saknas konsensus bland forskare såväl som bland beslutsfattare om var gränsen ska dras för vad som är rasistiskt, blir det svårt att hitta en balans mellan ambitionerna att bibehålla ett öppet samtalsklimat och att avlägsna skadligt innehåll.

Våra undersökningar antyder att personer med ursprung i Mellanöstern och Nordafrika, liksom muslimer, just nu är särskilt utsatta för fördomar och negativa

⁷⁶ Moreno, K. N., & Bodenhausen, G. V. (1999) Resisting stereotype change: The role of motivation and attentional capacity in defending social beliefs. *Group Processes & Intergroup Relations*, 2:5-16.

⁷⁷ Baumeister, R. F., Bratslavsky, E., Finkenauer, C., & Vohs, K. D. (2001). Bad is stronger than good. *Review of general psychology*, 5(4), 323-370.

antaganden. Muslimer från Mellanöstern och Nordafrika utsätts för rasism på flera olika grunder, dessutom sammanblandas ofta religion och ursprung på grund av okunskap eller nonchalans. Ofta generaliseras flera grupper till ”invandrare”. Bland mindre grupper ser vi att somalier utsätts för flest fördomsfulla inlägg som handlar om försörjning och integration.

7.1 Framtida forskning

Det är många viktiga frågeställningar som inte ryms inom ramen för denna rapport och därför får bli frågor för framtida forskning. Mer specialiserade analyser behövs, fler digitala medier bör undersökas separat och jämföras med varandra. Framtida forskning bör även innehålla djupare analyser av stereotypbildning i digitala miljöer, där till exempel en viss stereotyp studeras över tid och i olika digitala miljöer. Särskilt viktigt är att vidare undersöka generaliserad fördomsfullhet, till exempel genom att studera i vilken grad fördomar mot etniska minoriteter korrelerar med fördomar baserade på exempelvis kön eller sexuell läggning. En väldigt stor korrelation skulle bland annat innebära att det är mer fruktbart att behandla olika former av chauvinism eller nedvärdering av utgrupper som en helhet än som separata fenomen.

Skriventernas anonymitet gör att vi inte känner till några demografiska variabler hos de som uttrycker sig fördomsfullt och de som inte gör det. Det finns metoder för att härleda egenskaper som kön, ålder, modersmål och, i viss mån, personlighetsdrag utifrån skriven text, men i nuläget är tillförlitligheten hos sådana metoder inte hög. Framtida forskning bör fokusera på metodutveckling i syfte att bestämma personliga och demografiska egenskaper utifrån skriven text på internet. Användaranonymiteten ger individer en möjlighet att uttrycka sig utan självzensur. Om forskare kan studera dessa ocensurerade uttryck med metoder som respekterar skribenternas anonymitet öppnar sig nya möjligheter att förstå hur grupp- och individfaktorer samverkar för att driva fram till exempel rasism. Sådan kunskap kan vara hjälpsam för att exempelvis målgruppsanpassa åtgärdsprogram.

För att studera rasism mot grupper som inte ges så mycket uppmärksamhet i de breda sociala medierna kan andra metoder än halvautomatiserad kvantitativ textanalys vara användbara. Att studera rasism mot romer och rasism mot samer är viktigt, och metoder bör utvecklas för att skapa förutsättningar för en rättvis kartläggning.

8 Referenser

- Agerström, J., Carlsson, R., Ekehammar, B., & Rooth, D.-O. (2016). Svenska arbetsgivares implicita stereotyper av arabiska muslimer och överviktiga. *Socialvetenskaplig Tidskrift*, 15(3-4).
- Akrami, N., Ekehammar, B., & Bergh, R. (2011). Generalized prejudice: Common and specific components. *Psychological Science*, 22, 57-59.
- Altemeyer, B (1998). The other ‘‘authoritarian personality’’. I M. P. Zanna (red.). *Advances in Experimental Social Psychology* (Vol. 30, 47-92). San Diego: Academic Press.
- Barnombudsmannen (2021). *Om barns och ungas utsatthet för rasism*. Stockholm: Barnombudsmannen.
- Bar-Tal, D., Graumann, C. F., Kruglanski, A. W., & Stroebe, W. (red.) (2013). *Stereotyping and prejudice: Changing conceptions*. Springer Science & Business Media.
- Baumeister, R. F., Bratslavsky, E., Finkenauer, C., & Vohs, K. D. (2001). Bad is stronger than good. *Review of general psychology*, 5(4), 323-370.
- Bergh, R. (2013). *Prejudiced Personalities Revisited: On the Nature of (Generalized) Prejudice*. Doktorsavhandling, Uppsala universitet.
- Bergh, R., Akrami, N., Sidanius, J., & Sibley, C. (2016). Is group membership necessary for understanding generalized prejudice? A re-evaluation of why prejudices are interrelated. *Journal of Personality and Social Psychology*, 111, 367-395.
- Berglind, T., Pelzer, B., & Kaati, L. (2019). Levels of Hate in Online Environments. In *IEEE/ACM International Conference on Advances in Social Networks Analysis and Mining (ASONAM)*, Vancouver, BC, Canada, 2019, 842-847.
- Bergmann, W. (2008) Anti-Semitic attitudes in Europe: A comparative perspective. *Journal of Social Issues*, 64(2), 343-362.
- Berne, S. & Frisén, A. (2020). *Utsatt på internet. En internationell forskningsöversikt om nätmobbing bland barn och unga*. Stockholm: Statens medieråd.

Bodenhausen, G. V., & Macrae, C. N. (1998). Stereotype activation and inhibition. I J. R. Wyer (red.), *Advances in social cognition* (Vol. 1, pp. 1–36).

Brewer, Marilyn B. (1999). The psychology of prejudice: Ingroup love and outgroup hate?. *Journal of social issues* 55.3 (1999): 429-444.

Brottsförebyggande rådet (Brå) (2019). *Antisemitiska hatbrott*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet (Brå) (2021:17) *Polisanmälda hatbrott 2020. En sammanställning av de ärenden som hatbrottsmarkerats av polisen*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet (Brå) (2021). *Islamofobiska hatbrott*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet (Brå) (2021). *Nationella trygghetsundersökningen (NTU)*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Cohen, K., Kaati, L., & Pelzer, B. (2021). *Heroes and Scapegoats. Right-wing extremism in digital environments*. EU publications.

Cohen, K, Kaati, L. & Pelzer, B (2021). *Antisemitism in Social Media – Conspiracies, Stereotypes and Holocaust Denial*. FOI-R--5198--SE. Stockholm: Totalförsvarets forskningsinstitut.

Cuddy, A. J. C., Fiske, S. T. & Glick, P. (2007). The BIAS Map: Behavior from Intergroup Affect and Stereotypes. *Journal of Personality and Social Psychology*, 92(4), 631-648.

Cuddy, A. J., Fiske, S. T., & Glick, P. (2008). Warmth and competence as universal dimensions of social perception: The stereotype content model and the BIAS map. *Advances in experimental social psychology*, 40, 61-149.

Delegationen för mänskliga rättigheter (2007). *Slaveri nu och då – Rätten till frihet*. Delegationen för mänskliga rättigheter i Sverige.

Delin, M. (2015). Förhöjd säkerhet på Stockholms synagoga. *Dagens Nyheter* 2015-02-15

Ekman, M. (2021). *Interaktiv rasism på internet, i pressen och politiken*. Stockholm: Delmi Policy Brief 2021:8.

Fiske, S.T. (1998) Stereotyping, Prejudice, and Discrimination, i Gilbert, D., Fiske, S. & Lindzey, G. (red.) *The handbook of social psychology*, 4th Ed., Vol.1. New York: McGraw-Hill, 1998, pp. 357–411.

Fiske, S. T., Cuddy, A. J., & Glick, P. (2007). Universal dimensions of social cognition: Warmth and competence. *Trends in cognitive sciences*, 11, 77-83.

Fiske, S.T., Cuddy, A. J. C., Glick, P. & Xu, J. (2002). A Model of (Often Mixed) Stereotype Content: Competence and Warmth Respectively Follow From Perceived Status and Competition. *Journal of Personality and Social Psychology*, 82(6), 878-902.

Gillespie, T. (2018). *Custodians of the Internet: Platforms, content moderation, and the hidden decisions that shape social media*. Yale University Press.

Glick, P. (2002). Sacrificial lambs dressed in wolves' clothing: Envious prejudice, ideology, and the scapegoating of Jews. I *Understanding Genocide: The Social Psychology of the Holocaust* (red. L. S. Newman and R. Erber.), 113–142. Oxford University Press, London.

Gorwa, R., Binns, R., & Katzenbach, C. (2020). Algorithmic content moderation: Technical and political challenges in the automation of platform governance. *Big Data & Society*, 7(1).

Grice, H. P. (1989). *Studies in the Way of Words*. Harvard University Press.

Haslam, N. Dehumanization: An integrative review. *Personality and Social Psychology Review*, 10, 252-264, 2006.

Hillsdale, NJ: Erlbaum; Marx, D., & Ko, S. J. (2019). Stereotypes and Prejudice. I *Oxford Research Encyclopedia of Psychology*.

Hilton, J. L., & Von Hippel, W. (1996). Stereotypes. *Annual review of psychology*, 47, 237-271.

Imhoff, R., & Recker, J. (2012). Differentiating Islamophobia: Introducing a new scale to measure Islamoprejudice and secular Islam critique. *Political Psychology*, 33(6), 811-824.

Internetstiftelsen (2022) *Svenskarna och internet 2022*.

Jeshion, R. (2013). *Slurs and Stereotypes*. *Analytic Philosophy* 54 (3): 314-329.
Kaati, L. (red.) (2017). *Det vita hatet: Radikal nationalism i digitala miljöer*.
FOI-R-4463-SE. Stockholm: Totalförsvarets forskningsinstitut.

Kaati, L., Pelzer, B., Cohen, K., Wallgren, D., Yourstone, J., Akrami, N. (2021). *Toxiskt språk i svenska digitala miljöer*. FOI Memo 7740. Stockholm: Totalförsvarets forskningsinstitut.

Kaati, L., Cohen, K., Akrami, N., Shrestha, A., Fernquist, J., Pelzer, B., Welander, F., & Isbister, T. (2019) *Digitalt slagfält. En studie av radikalnationalistiska digitala miljöer*. FOI-R--4813--SE. Stockholm.

Kaati, L., Cohen, K., Pelzer, B., Wallgren, D. Yourstone, J. & Akrami, N. (2021). *Toxiskt språk i svenska digitala miljöer*. FOI Memo 7740 Stockholm.

Kahneman, D., & Tversky, A. (1972). Subjective probability: A judgment of representativeness. *Cognitive psychology*, 3(3), 430-454.

Kawesa, V. (2016). *En definition av afrofobi*. Forum för levande historia. <https://www.levandehistoria.se/en-definition-av-afrofobi>. Hämtad 2022-10-20.

Levin, B. (2022). Trends and Catalysts of Anti-Muslim Hate Crime and Bigoted Attitudes: A Multidecade Analysis. I Turpin-Petrosino, C. (red.) *Islamophobia and Acts of Violence: The Targeting and Victimization of American Muslims*. Oxford: Oxford University Press.

Lipstadt, D. (2019). *Antisemitism: here and now*. New York: Schocken books.

Magu, R., Joshi, K., & Luo, J. (2017). Detecting the hate code on social media. *Eleventh International AAAI Conference on Web and Social Media*.

Marx, D., & Ko, S. J. (2019). Stereotypes and Prejudice. I *Oxford Research Encyclopedia of Psychology*.

McConnell, A. R., & Leibold, J. M. (2001). Relations among the Implicit Association Test, discriminatory behavior, and explicit measures of racial attitudes. *Journal of Experimental Social Psychology*, 37, 435–442.

McMillan, D.W., & Chavis, D.M. Sense of community: A definition and theory. *Journal of Community Psychology*, 14(1), 6-23, 1986.

Mikolov, T., Chen, K., Corrado, G.S., & Dean, J. (2013). Efficient Estimation of Word Representations in Vector Space. ICLR.

Moreno, K. N., & Bodenhausen, G. V. (1999). Resisting stereotype change: The role of motivation and attentional capacity in defending social beliefs. *Group Processes & Intergroup Relations*, 2, 5-16

Mångkulturellt centrum (2014). *Afrofobi – En kunskapsöversikt över afrosvenskars situation i dagens Sverige*. Botkyrka: Mångkulturellt centrum.

Pew Research Center (2017). *Europe's Growing Muslim Population*. Washington: Pew Research Center.

Pew Research Center (2021). *Social Media Use in 2021*.

Pikkarainen, H. & Brodin, B. (2008). *Diskriminering av samer: samers rättigheter ur ett diskrimineringsperspektiv*. Stockholm: Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO).

Regeringskansliet (2016). *Samlat grepp mot rasism och hatbrott. Nationell plan mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott*. Regeringen.se.

Riek, B. M., Mania, E. W., & Gaertner, S. L. (2006). Intergroup threat and outgroup attitudes: A meta-analytic review. *Personality and social psychology review*, 10(4), 336-353.

Shear, S. B., Knowles, R. T., Soden, G. J., & Castro, A. J. (2015). Manifesting destiny: Re/presentations of indigenous peoples in K–12 US history standards. *Theory & Research in Social Education*, 43(1), 68-101.

SOU (2016:44). *Kraftsamling mot antiziganism*. Slutbetänkande av kommissionen mot antiziganism. Stockholm: Wolters Kluwer Sverige AB.

Utrikesdepartementet (2000). *Ramkonvention om skydd för nationella minoriteter Strasbourg den 1 februari 1995*. SÖ 2000:2.

Vidgen, B., Harris, A., Nguyen, D., Tromble, R., Hale, S., & Margetts, H. (2019). Challenges and frontiers in abusive content detection. In *Proceedings of the third workshop on abusive language online*, pp. 80-93.

Wallensteen, H. & Svenungsson, I. (2021). *Minoritetsstress i praktiken*. Stockholm: Länsstyrelsen.

Woodcock, A., Hernandez, P. R., Estrada, M., & Schultz, P. W. (2012). The consequences of chronic stereotype threat: Domain disidentification and abandonment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 103, 635–646.

Bilaga 1: Undersökta subreddits

Tabell B1. De subredditar som ingår i vår undersökning.

/r/sweden	/r/jobb	/r/spop	/r/Stenmark
/r/Svenska	/r/Marknad	/r/scandinavianbeer	/r/skolarbete
/r/TillSverige	/r/PrivatEkonomi	/r/saab	/r/swegan
/r/Nordiccountries	/r/aktiemarknaden	/r/Fotografi	/r/swegetarian
/r/schweden	/r/Snus	/r/MulleMeck	/r/klagomuren
/r/bostad	/r/Bira	/r/Talbocker	/r/allt
/r/zeunertsmasterrace	/r/foretagande	/r/obskyrmedia	/r/ISKbets
/r/fiske	/r/hogskoleprovet	/r/ankdammen	/r/Allsvenskan
/r/Elitserien	/r/svepol	/r/sveriges_politik	/r/MHOC
/r/HockeyAllsvenskan	/r/svenskpolitik	/r/iksdagen	/r/Internationellpolitik
/r/Frihet	/r/arbetarrörelsen	/r/spop	/r/Swirclejerk
/r/sverigedemokraterna	/r/piratpartiet	/r/SWARJE	/r/metaswirclejerk
/r/skitswedditsager	/r/blivitvild	/r/giffar	/r/swadvicemails
/r/SwlAmA	/r/Asksweddit	/r/intresseklubben	/r/duschtankar
/r/swedents	/r/swedishproblems	/r/Spel	/r/Matlagning
/r/pinsamt	/r/SwedenPics	/r/filmsnack	/r/IntelLoken
/r/SvenskHumor	/r/Frugalasvenskar	/r/ordvitsar	/r/privatekonomi
/r/Pappaskamt	/r/Nationalekonomi	/r/Gothenburg	/r/lund
/r/svenskdrama	/r/Swisky	/r/Halmstad	/r/Malmoe
/r/bitcoinsverige	/r/SwedishCopy pasta	/r/helsingborg	/r/umea
/r/investera	/r/Boras	/r/Jonkoping	/r/karlstad
/r/sverigeboll	/r/gavle	/r/linkoping	/r/Vasteras
/r/skellefte	/r/uppsala	/r/orebro	/r/linkopinguniversity
/r/stockholm	/r/vaxjo	/r/ostersund	/r/chalmers
/r/Falkenberg	/r/Kalmar		

ISSN 1650-1942

www.foi.se